ledenorgaan van het stripschap
verschijnt twee-maandelijks

prijs f 2,-- - Bfr 30
december 1968

stripschrift

TOM POES * KUIFJE * IRIS

KAPITEIN ROB * DICK BOS

ERIC DE NOORMAN

E.A. IN DIT NUMMER

nummer 4/5

inhoud;

Mededelingen van het bestuur		1
Ravian, to know him is to love him	Ton Ruys	2 en 3
Vanuit het schap	Redactie	3 en 4
Recensie P.C.		4
The Perishers	J.W. van Erp	5
Pinkie Pieter	PHf	5
Strips en stereotiepen	D. v.d. Veer	6 en 7
Nieuwtjes	Red.	6
Koninklijk Besluit		6
Vlucht 714	W. Noordhoek	8
Nieuwtjes	Red.	
Dick Bos Allemaal	Bram Bruins	9, 10 en 11
Beeldverhaal	Drs. J.W. Claus	12, 13 en 14
Tom Poes	H. Mondria	15 en 16
Einde van een Taboe	PHf	17
Openings-toespraak	Hr. Dooies	18 en 19
Lambiek en nog iets	Red.	20
Gunnar de Gevreesde	Strip	21 en 22
In memoriam Prof. Mr. Schlichting		22
Iris ironisch?	H. v.d. Ham	23
Recensie NVSH strip	TMFSteen	24
Advertenties		25
Diversen	Red.	26

De abonnementsprijs bedraagt *f* 10,- per jaar.
Losnummerprijs *f* 2,-

Voorzitter: P.H. Frankfurther
Sloterweg 1212, Amsterdam

Secretaris: R. Richard
van Tuyll van Serooskerkenweg 79, Amsterdam

Penningmeester:
R.H. Mondria
Tevelingshof 2, Leiden

Redactiesecretariaat:
Tevens tijdelijk adres voor alle copij en advert.
Commelinstraat 128 huis, Amsterdam

Grafische vormgeving en lay-out
Frank H.M. Vander Heul

litho's
Hans Lodders

Mededelingen van het bestuur (1)

Ter completering van verzamelingen staat alleen voor leden de mogelijkheid open tot het plaatsen van kleine annonces in Stripschrift. Tekst hiervoor (max.m40 woorden incl. naam en adres) make men uitsluitend geschreven op de achterzijde van de girokaart, samen met de verschuldigde vergoeding van *f* 2.-- over op postrekening 1513000 t.n t.n.v. de penningmeester van Het Stripschap te Leiden.

Zolang de voorraad strekt kan men bij de penningmeester nog oude nummers van Stripschrift bestellen voor *f* 1.25 per besteld exemplaar, inclusief porto, uitsluitend door tegelijk met het overmaken van Het Stripschrift te Leiden duidelijk op dit biljet aan te geven welk(e) nummer(s) men wenst. Nog voorradig zijn de nummers 2,3 en 4.

Leden die nog geen enquête-formulier hebben ingevuld, wordt verzocht dit alsnog te doen; Dank u. Wie geen exemplaar meer in zijn bezit heeft, zal op zijn verzoek gaarne één worden toegestuurd.

Onze financiën stellen ons helaas nog niet in staat een knipselabonnement te nemen. Wij zijn de leden die ons regelmatig knipsels uit hun eigen kranten sturen dan ook bijzonder erkentelijk. Mochten zij ermee inzitten dat zij een knipsel eigenlijk zelf willen houden, dan zijn wij natuurlijk al dankbaar voor een briefkaartje waarop alle gegevens staan die ons in staat stellen een duplikaat van het knipsel aan te vragen.

Leden die zich verdienstelijk zouden willen maken met advertentiewerving worden zowel door redactie als bestuur met open armen ontvangen.
Uit de vele enthousiaste reacties die het bestuur mocht ontvangen naar aanleiding van de ruilbeurs op 12 oktober in Utrecht, blijkt dat deze manifestatie zeer is aangeslagen. Verschillende leden verzochten zelfs om een hogere frequentie. De stemming onder de "ruilers" was dan ook zeer geanimeerd, en werden er ook strips aangeboden ter ruiling die bij verreweg de meesten van ons volkomen onbekend waren . Zoals kapitein Fokkemast van André Rigal. Tegen het einde werden er zelfs strips aangeboden, waarop door enkele van de meeste fanatieke liefhebbers zeer gretig werd ingegaan.
Vanaf deze plaats willen wij de organisatoren van de ruilbeurs, Mevr. F.H. Koffijberg en de heer W. van de Sanden, hartelijk danken voor het vele dat zij hebben gedaan om deze dag te doen slagen.

Het bestuur heeft de heer H.v.d. Han, Wouwermanstraat 6, tel. 727155 bereid gevonden voorlopig onderdak te verlenen aan het stripschaparchief.

Met grote voldoening kunnen wij U mededelen dat wij beslag hebben kunnen leggen op een oud Tom Poes verhaal, dat zo'n 15 jaar geleden in Wereld kroniek is verschenen, getiteld: " Tom Poes en het monster van de holle weg" Begint vermoedelijk in het eerste nummer van jaargang 2.

niets is zo moeilijk als het zoeken naar de reden waarom je iets mooi vindt, behalve dan iets mooi blijven vinden. dat is waarschijnlijk wel onmogelijk. maar ravian is al zo lang geweldig dat een vivisectie wel verantwoord is. de enige moeilijkheid is dan nog dat het zonde is om zomaar wat in het wilde weg te gaan snijden. het is natuurlijk mogelijk vergelijkingen te maken met andere stripverhalen maar dat blijft nog steeds behoorlijk in het wilde weg een slag in de lucht slaan. het is beter met een goede landkaart van huis te gaan, met een struktuur. binnen dit plaatje vinden we een bepaald stukje van een handeling geïsoleerd (uit het naar elkaar toelopen en elkaarvastpakken en gezichten bewegen is slechts dit uitgekozen) ook een bepaald stukje uit een gehele serie houdingen (de handen kunnen op verschillende plaatsen liggen, de kijkrichting ook) bovendien een stukje van de gehele omgeving (er bevindt zich een heel gezelschap daar in een dicht bos) samen met de tekst en de volgorde van de plaatjes vormt dit isolatieproces misschien wel de grondslag van het stripverhaal. het zijn de relaties tussen deze drie elementen: ten eerste de tekst, ten tweede de volgorde van de plaatjes, ten derde de geïsoleerde handeling, houding en omgeving die het stripverhaal doen ontstaan. de verschillen tussen de stripverhalen onderling zijn dan ook terug te voeren tot de manier waarop ze de verschillende elementen verdelen. bij asterix valt onmiddelijk de vooraanstaande plaats van de tekst op. soms is het plaatje alleen maar ingevoegd om een grap in de tekst te kunnen plaatsen, de tekst is daar ook veel meer dan een verbindend element tussen de plaatjes. hij wordt ook gebruikt om de houding van de mensen aan te geven (zelfs hun nationaliteit) bij ravian echter valt de meeste nadruk op de omgeving, de tekst is over het algemeen zeer sober en beperkt zich tot het verschaffen van de nodige gegevens om het verhaal verder te brengen. de omgeving echter wordt volledig uitgewerkt (grootse doolhoven en paniektaferelen) wisselt ook steeds (zelfs binnen één bepaalde situatie: door verandering van kleur, standpunt, of door toverkunsten) en het verhaal verschaft steeds nieuwe onderwerpen (moerassen, raketbasis, bossen, kastelen) vgl vaillant in dit opzicht, met name de plaatsen. bij ravian wordt zelfs in close ups (als dus een enkel element naar voren wordt geschoven, meestal de houding) de omgeving niet gewoon weggelaten maar toch nog benadrukt door een zeer opvallende kleur in te vullen . doordat er echter zo'n nadruk ligt op de (geïsoleerde)

omgeving, krijgt de gehelde isolatie nadruk waardoor een van de elementen ervan nl. het typerende van het geïsoleerde stukje op gaat vallen. de werkelijkheid (wat dat ook mag wezen) wordt naar de achtergrond geschoven en het typerende meer kans te geven in alle elementen. dit is niet alleen bij ravian opvallend, ook bij asterix en lucky luke (juist de stripverhalen met de nadruk op de typering hebben momenteel het meeste succes!! --barbarella is zeer zwaar typerend) terwijl michel vaillant bijv. veel dichter bij de werkelijkheid staat. ook de kleur wordt bij ravian gebruikt om de elementen meer naar het typerende te laten neigen en om ze onderling tegen elkaar af te zetten (door ofwel de een ofwel de ander nadruk te geven) een hele scene wordt bijv in een bepaalde kleursoort gehouden, alle kleurschakeringen worden dan vertaald bijv. in paars-

ZULLEN WE DAN MAAR?
JOEHOE!
U KUNT UW SESTERTIËN WISSELEN IN OBOLEN, DRACHMEN EN MINAS BY CALVADOS. HY IS BETROUWBAAR! 'T IS EEN NEEF VAN ME!
?

blauw-rose. hierdoor krijgt deze scene een bijzondere betekenis ten opzichte van de andere scenes. buiten het persoonlijk kleurgebruik is er ook binnen het plaatje een typerende funktie voor de kleur, nl door af te wijken van de verwachtte kleuren kan er nadruk gelegd worden op een bepaald element. de blauwe bomen, ravian (links) in het blauw: dit wordt een tegenhanger voor de groep die in haar houding uit moet komen: de mensen die van monsters weer naar mensen (?!) teruggetoverd zijn. erg belangrijk is dat het verhaal hier ook voldoende gelegenheid voor moet geven zodat de elementen niet een zelfstandig leven gaan leiden en te losbandig worden (lucky luke heeft daar nog wel eens last van) maar de omzwervingen van tijd-ruimte agent ravian berusten geheel op hetzelfde prinsiep van typering (met moraal) als de losse elementen (of andersom natuurlijk) alles draait letterlijk om de werkelijkheid (dwz. hier en nu maar het hier is bij ravian zeer algemeen: deze wereld) heen: ingesloten door verleden (middeleeuwen) en toekomst. zodat ook hier plaats is voor alle mogelijke relaties en plaats voor de typeringen binnen en tussen de geïsoleerde elementen het is bekend en jammer dat dit soort informatie niet de beste reclame is die een stripverhaal (en niet alleen een stripverhaal) kan krijgen. daarom wat tegengif. dit is natuurlijk slechts het skelet van de echte ravian, die zoals het hoort onbeschrijfelijk is. maar het beste tegengif is laureline.
ravian en laureline. Ton Puys

---

vanuit HET SCHAP

FLASH GORDON (2)

Het nieuwtje van de Heer De Boer uit Milsbeek over de heruitgave van de oude Flash Gordon dient vervolledigd te worden met de mededeling dat deze zelfde serie, van 6 nov. '38 tot 29 juni 1941, in Frankrijk bij Edit SRP, 94 rue Amelot, Paris-XIe, is verschenen in een prachtige uitgaven van 28x36 cm "Le prix sera porté à 29.00 F. + frais de port et d'emballage, soit environ 32.00 F. Levering dmv. de boekhandel blijkt op ƒ 36. te komen.
Julius de Goede

VANUIT HET SCHAP (VERVOLG)

MATTO TONGA

Gaarne zou ik U het volgende willen mededelen, naar aanleiding van het artikel over "Erik de Noorman". Zelf ben ik ook een groot liefhebber van de verhalen welke getekend zijn door H.G. Kresse. Omstreeks 1950 heeft H.G. Kresse ook een indianenverhaal getekend waarvan de naam was "Matto Tonga" (juist naam weet ik precies niet meer). Het verscheen toen in de Wereldkroniek en elke zaterdag in het Algemeen Dagblad. Ik vond dit een uitstekende strip, jammer dat H.G. Kresse met deze strip is gestopt, hij kan namelijk zeer doede indianen tekenen. Ik hoop dat U mij nog nadere gegevens kunt mededelen over bovengenoemde strip, daar ik namelijk het verhaal niet meer in mijn bezit heb. Misschien kunt U mij berichten of dit verhaal nog te verkrijgen is.
H.G.C. Soeteman

HET STRIPSCHAP

Nederlands Centrum voor belangstellenden in strips,

is naarstig op zoek naar een

EIND-REDACTEUR (de vorige is gek geworden)

voor haar twee-maandelijkse uitgave van

STRIPSCHRIFT

Inlichtingen bij R. Richard, van Tuyll van Serooskerkenweg 79, Amsterdam-z. Telefoon (020) - 71 84 15, of: (02964) - 1 45 79.

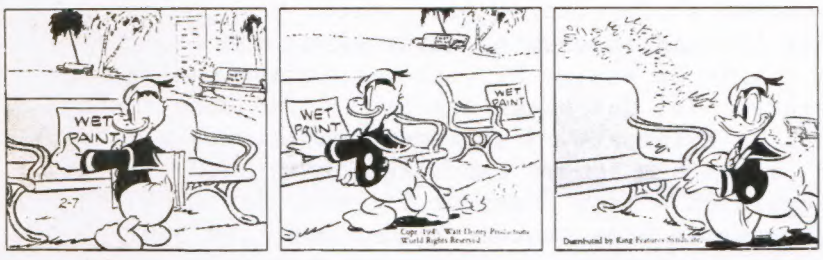

Gevraagd: Eric(NDL): 6,12,46-54, Tom Poes: Watergeest, Partenspeler, Gebr. Weeromstuit, Olle Kapoen: 3-4 Aangeboden: Eric (NDL) 3,4, Tom Poes Meesterschilder, Chinese waaier, Kapt.Rob: 4,20, 21,33,(1e 8) 1,1, (2e 8) Fokkie Flink:5,6 Aram: Ondergang v. , De Kat:5, Fred 1, Paulus:6. J.L. Dijkhuis-Nwe.Amstelstr.17''' Amsterdam-C.

BOEKEN

Het eerste en enige nederlandse stripvaktijdschrift 'Stripschrift' is met een derde en ten lange leste geoffset nummer uitgekomen. Het blad bevat behalve veel nuttige informatie ook een betrekkelijk uitgebreid verslag van de al voor de vakantie gehouden stripdag 'Strip '68'. Het Stripschap (dat ook het blad uitgeeft) heeft zich op die dag wel een beetje in de kaart laten kijken. Het bleek daar dat men nogal graag een beetje deftig doet met hoogleraren en psychologen enzo (een tendens die ook wel bij sommige liefhebbers van een ander 'vergeten genre', de avant-garde popmuziek de kop opsteekt).
Marten Toonder laat zich die kwasi-wetenschappelijke/literaire erkenning blijkens dit nummer in ieder geval graag aanleunen (de wijze waarop Tom Poes nu bij de Bezige Bij wordt uitgegeven spreekt wat dat betreft trouwens ook boekdelen).
Voorlopig valt er over strips echter nog heel wat zinnigs te schrijven en het ziet er wel naar uit dat dat toch (behalve in PC en Hitweek) vooral in Stripschrift zal gebeuren. Hou T. M. F. Steen in de gaten.
Stripschrift, nummer 3, ƒ 1,–, red. adres Singel 500 tnv. C. J. Aarts.

N.

DARLING, IT'S SO AWFUL FEELING THIS WAY! I LOVE YOU --AND I WANT YOU, BUT I'M SO AFRAID I'LL GET PREGNANT AGAIN, I FREEZE WHEN YOU JUST KISS ME.

De Mispuntjes van de Daily Mirror.

THE PERISHERS. Ja, een strip. Ontstellend goed. Ik weet niet wie deze beeldwijsheden maakt. De tekeningen nopen somwijlen tot lyriek. De teksten tot een engels woordenboek. Maar met een dictionnaire en een aasgierscherpe blik kom je een heel eind. Het begrip daagt. Achtergronden n aken. Kortom: Je snapt Hem (of niet). De hyperintelligente Wellington. Voortdurend aan de rand van de hongerdood. Ja, hij leeft alleen, klein als hij is; maar hij heeft zijn hond, Boot. Boot droomt van worstjes, bergen worstjes; hij drinkt zijn sintberhardshondenvaatje leeg, denkt diep en filosofies, en soms zelfs revolutionair: "LOOK- if we dogs can gain the faltering hand of mankind....". Wellington zelf heeft het ook niet eenvoudig; hij zoekt naar "the machinery that makes the world go round", maar vindt het niet, al graaft hij nog zo diep; niemand begrijpt 'm. Ook Maisie en Marlon niet. Marlon is ontzettend verlegen, en wordt bemind door Maisie ("it's love that makes the world go round"), maar is daar niet van gediend. Hij is doodsbang door haar gekust te worden, hij gruwt ervan ("yeuk, yeuk") . In het kort: Wellington is zo'n mede-Perishers ver vooruit; Maisie houdt van de onzekere Marlon, en beiden --..... maar nee, ik ver val in gezwam. Je moet het zelf zien. "The perishers" staat elke dag in the Daily Mirror; bovendien is er onlangs een Perishers-boekje verschenen, "the Perishers Back Britain", voor 3s. 6d. Hoe dat is weet ik nog niet, ik heb het in bestelling.

Jan Willem van Erp.

The Perishers
I'M NOW ABOUT TO DEMONSTRATE THE 'JUNZUKI' OR FORWARD PUNCH
KEEPIN' THE BODY IN THE CROUCHIN' POSITION, STEP FORWARD WITH THE RIGHT FOOT
WHEN THE RIGHT FOOT REACHES ITS FORWARD POSITION, SNAP THE LEFT ARM BACK AND THE RIGHT ARM FORWARD, TURNIN' THE WRIST AT THE LAST MOMENT
AN' REMEMBER—YOU SHOULD AIM AT A POINT TWELVE INCHES INSIDE YOUR OPPONENT'S BODY
IT SOUNDS VERY DIFFICULT AN' COMPLICATED
YEAH —MAISIE'S RIGHT
COULDN'T WE MAKE IT TWO INCHES?
B113

Heruitgave van Pinkie Pienter bij de Hema *

Het opnieuw uitbrengen van eerder verschenen stripverhalen komt steeds meer in de mode. Was het Ten Hagen die de spits afbeet door (helaas ingekorte) herdrukken van Dick Bos op de markt te brengen, niet lang nadien volgde de Bezige Bij met zijn onzes inziens nogal prijzige Tom Poes. Bedriegen de tekenen niet dan staan ook Eric de Noorman en Kapitein Rob in herdruk voor de deur. Eric zal da n ingekleurd uitkomen, wat minder vreselijk is dan het klinkt: ook Tom Poes Weekblad bracht hem immers aanvankelijk in kleur. En uit Rob zal geen enkele aflevering worden weggelaten - iets waarvoor uitgever Skarabee bij voorbaat zij geprezen. Maar we wilden het over de Hema hebben. Minder dan tien jaar geleden, voor Mulder & Zoon naar het industrieterrein Sloterdijk in Amsterdam verhuisde, verschenen daar als stripboeken De avonturen van Pinkie Pienter en De avonturen van Daantje Durf. Van Pinkie Pienter kwamen 12 gebonden titels uit en 24 ingenaaide, van Daantje Durf 2 gebonden en 4 ingenaaide . Zonder ons verder in de kunstzinnige merites van tekenaar J.H, Koeleman te verdiepen kunnen wij niet nalaten hier het initiatief te prijzen van een Hema, die de Pinkie Pienter serie die indertijd *f* 2.90 kostte, nu voor *f* 1.50 per deel lanceert - zij het ietwat verkleind en in eenvoudiger uitvoering. Rekening houdende met de ontwaarding van de gulden is dat minder dan de helft van de oorspronkelijke prijs: een voorbeeld dat navolging verdient. Wij wensen de Hema toe dat de vier proeftitels snel op zijn en hopen dat ook deze stripverhalen voor herdruk worden overwogen. phf

*) er zijn 89 Hema's

Wij Juliana, bij de gratie Gods,
Koningin der Nederlanden,
Prinses van Oranje-Nassau, enz., enz., enz.

30 september 1968
nr. 67

Beschikkende op de verzoekschriften ter bekoming van erkenning van de daarin genoemde, voor minder dan dertig jaren aangegane, verenigingen door goedkeuring van hare daarbij overgelegde statuten;

Gelet op de voorschriften der wet van 22 april 1855 (Staatsblad no. 32) in het algemeen en op art. 6, tweede lid, dier wet in het bijzonder;

Op de voordracht van Onze Minister van Justitie van 23 september 1968; Hoofdafdeling Privaatrecht, Onderafdeling Rechtspersonen, nr. ver. 19729;

HEBBEN GOEDGEVONDEN EN VERSTAAN:

de overgelegde statuten der navolgende verenigingen goed te keuren en deze verenigingen mitsdien te erkennen, te weten:

1. enz.

16. Het Stripschap, Nederlands centrum voor belangstellenden in strips, gevestigd te Amsterdam.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit,

Soestdijk 30 september 1968
(get.) JULIANA.

De Minister van Justitie,
(get.) C.H.F.Polak

Voor uittreksel conform,
Het Hoofd van Post- en Archiefzaken
van het Ministerie van Justitie,
voor deze,

V.F. I-55

Publ. 261/68

NIEUWTJES

Een verheugende mijlpaal op haar weg naar volwassenheid bereikte Het Stripschap 30 september jl. Op deze dag kwam nl. de Koninklijke goedkeuring af, wat inhoudt dat we nu voor 29 jaar en 11 maanden rechtspersoonlijkheid bezitten. Zie voor de officiële bekendmaking elders in Stripschrift.

---

11 oktober jl. ontving het bestuur het volgende gelukstelegram:

" Gelukgewenst met eerste verjaardag stripschap -- Fred

Insiders zullen begrijpen dat de afzender onze vroegere secretaris is. Wij willen op deze plaats de heer Kamphuis hartelijk bedanken voor deze attente geste.

Afgelopen zomer heeft ons lid, de heer A. de Koff, een stripwinkel geopend op de Goudserijweg 188 te Rotterdam. Wij wensen hem veel succes.

AANGEBODEN:
Robbedoesalbums, nr. 84-85-86-93-94
F.H.M. Vander Heul
commelinstraat 128 huis - tel. (020) 920 980
Amsterdam

STRIPS EN STEREOTIEPEN

The Unesco Courier van maart 1956 handelt voornamelijk over het geschiedenisonderwijs. Dit onderwijs bleek (blijkt?) een voedingsbodem voor eng-nationalistische gevoelens, veroorzaakt onder meer door de grote aandacht die besteed wordt aan de vaderlandse geschiedenis ("A survey of history cuicula in the schools of the majority of member states of Unesco reveals that the teaching of national history predominates at every stage of the school course, and is as evident in countries with a decentralized school system as in those where national control of education is far reaching". Peter Hill - Daddy, what's the good of history, p.14). Door gebrek aan relativering, door egocentriciteit, door weinig of geen aandacht te besteden aan wat er in andere culturen gebeurde en gebeurt, kan een bepaalde mentaliteit bij de leerlingen gevormd worden: die van het denken in stereotiepen. Uit de verschillende artikelen blijktdat er sinds 1919 veel veranderd is (ten dele weer tenietgedaan door de jaren '30 en W.O. II, gedurende welke het geschiedenisonderwijs veelal ter indoctrinatie werd gebruikt) en ongetwijfeld zal er na 1956 ook

het nodige gewijzigd zijn, maar dit neemt niet weg dat er in deze wereld een paar generaties rondlopen die hier het nodige nadeel van ondervonden hebben. Deze geschiedenisonderwijs-mentaliteit (zoals ik die er zelf ingestampt heb gekregen) treffen we haarscherp aan in de avonturen van een illustere vaderlander genaamd Kapitein Rob, schepping van tekenaar Peter Kuhn en (in het begin)Evert Werkman. Sinds zijn geboorte in 1945 tot aan de dood van creator enige jaren geleden is Rob bezig geweest een goed vaderlander te zijn, hoewel hij meestal in het buitenland of zelfs buiten onze dampkring verkeert in het gezelschap van vreemde figuren als tyrannosaurussen, mammoeten en venusianen. Kapitein Rob is als zoveel Nederlanders een xenofoob: Franse en andere zuiderlingen worden doorgaans afgebeeld als gluiperige lieden met gepommadeerde haren, maar het moet gezegd worden dat één van

zijn beste vrienden een Fransman is, professor Prudon, al is het dan een Fransman die op geen enkele wijze aan de hierboven genoemde stereotiep voldoet. Alleen de Amerikanen komen er in vrijwel alle gevallen als aardige, goede en goedlachse lieden af. Dit is de stereotiep van onze bevrijders, maar het kondigt ook de stereotiep van de koude oorlog aan. Het is veelzeggend dat de schurken uit het eerste deeltje de namen Ronski en Linsky dragen. Met politiek houdt Rob zich over het algemeen echter niet bezig. Wel haakt hij af en toe in op de actualiteit zoals in 1952 in het 24ste deeltje van Jan van Riebeeck in Zuid-Afrika. Het is een slecht en snel in elkaar gezet werkje dat de spanning van Het raadsel van Straat Magelhaens en Kapitein Rob en het olie-mysterie verbreekt. Kuhn is er eigenlijk niet om te veroordelen, want hij was geïnteresseerd in onze vaderlandse geschiedenis - die hij overigens op levendige wijze in beeld wist te brengen - en hier had hij een mooie gelegenheid. De regering gaf speciale Jan van Riebeeck postzegels uit (die nu een goede prijs maken) en Van Riebeecks geboortehuis in Culemborg kreeg weer een schone beurt. Er verschenen artikelen in kranten en Peter Kuhn schreef dit: "Toen de Engelsen tenslotte de 'Boerenoorlog' wonnen leek het met de zelfstandigheid van de onderscheiden republieken gedaan, maar de geschiedenis heeft gelukkig een andere keer genomen". "Het gebied, waarvoor Jan van Riebeeck drie eeuwen geleden de grondslagen legde, is thans de bloeiende en welvarende Unie van Zuid-Afrika". Dat kon in 1952. Kapitein Rob is zoals zoveel Nederlanders (zonder het zich bewust te zijn) en racist. Zijn racisme is niet dat van een pseudo-wetenschappelijk stelsel zoals dat van nazi-ideoloog Rosenberg of de op godsdienstige basis gefundeerde apartheidspolitiek van Vorster en consorten. Bij hem is het racisme veeleer een stereotiep. Het is nu eenmaal zo dat inboorlingen wild en woest zijn en zich niet anders gedragen dan in jongensboeken gedurende decennia is beschreven. En Kapitein Rob lijkt onder het gele gevaar. De 2e wereldoorlog werkt na in de aftekening van Japanners - doorgaans"Jappen" genaamd- als bar slechte lieden. Chinezen worden vaak zeer zwaarlijvig en met een staart voorgesteld. De enigen die er goed afkomen, zijn de Polynesiërs. Dit is niet zo verwonderlijk. Het is altijd een nogal geïdealiseerde bevolkingsgroep geweest. Bovendien is Robs broer Kees Koning van Tamoa, een eilandenrijk in de Stille Zuidzee. Het is erg aardig te zien hoe de zaak afgebeeld wordt in deeltje 55. "Het wrak van de Kristalbaai", dat zich in Malakka afspeelt. De bewoners lijken als twee druppels water op de goede mensen van Tamoa, behalve één Dioka, die sterk negroïde trekken vertoont, kroeshaar en brede dikke lippen en dat is nu toevallig de grootste schurk van het verhaal. Uit alle afleveringen van onze held spreekt Een natuurlijk zuperioriteitsgevoel van de blanke man. Hij staat hierin niet alleen. Ook zijn flauwe navolger Frank de Vliegende Hollander heeft in nr. 6 Gevangenen van het oerwoud het nodige te stellen met een woeste negerstam die hem en zijn metgezellen aan de martelpaal willen hebben (wat natuurlijk niet lukt) Een troost is dat er ook blanke schurken zijn, maar die zijn alleen slecht binnen de dimensie van hun persoon, niet van hun ras. Racisme als stereotiep treft men nogal eens aan in stripverhalen en vaak minder versluierde vorm dan bij Kapitein Rob het geval is. Dit bewijst de kritische bibliografie van J.Dubois over Franse Kinderbladen in 1953 1) De karakteristiek "d'un racisme évident" is niet van de lucht. Nu moeten we de zaak ook weer niet overdrijven. De eerste 30 delen van Kapitein Rob zijn aardig om te lezen, ondanks de hiervoor gesignaleerde faux-pas. Ze bezitten meestal een goede intrige. Het tekenwerk is voortreffelijk, voral de plaatjes van schepen en steden. Alleen het uitbeelden van kinderen lukt niet al te best; zij lijken meer op slecht geproportioneerde dwergen. Daarna wordt het steeds meer haastwerk; vooral wat het verhaal betreft. Verhalen worden uitgesponnen over te veel deeltjes, hij herhaalt zichzelf. Maar laten we niet vergeten dat Kuhn ook de schepper is van stripfiguren als Peer de Schuymer en vooral professor Lupardi en zijn medewerker Yoto. Veel strips bestaan bij de gratie van de stereotiep

(Veel striptekenaars en schrij vers vindt men dan ook op maatschappelijk gebied aan de conformistische kant, vooral in Amerika), evenals dat bij karikaturen het geval is. Zoals René Goscinny (scenarioschrijver van Asterix en Lucky Luke) zegt in een interview met Pim Oets in Stripschrift 2: "En dan het gebruikelijk gezeur over racisme, in dit geval omdat de booswicht erg lelijk was. Ik heb moeten antwoorden: "Luister nou eens, ik wil gerust booswichten maken die er mooi uitzien maar de mensen zijn er nu eenmaal aan gewend dat in 'n strip boosdoeners ontiegelijke lelijkers zijn, dat heeft met racisme niets van doen". 2) Ditzelfde is Hans Ferrée verweten met Maupie Muntmaker die een zeer kortstondig lot in Reveu beschoren was. Ten onrechte lijkt mij, het was gewoon een slecht stripverhaal. Waarschijnlijk uit wrok over zijn geringe succes poneerde hij bij het forum op Strip '68 - de dag van het beeldverhaal, gehouden 6 april jl. - de stelling "Nederland heeft geen plaats voor een satirische strip, waar hij overigens weinig zinnigs over wist te vertellen. Een andere strip die door veel mensen racistisch wordt gevonden, is Eric de Noorman. Zij zijn gefixeerd op het feit dat de held ee een blonde edelgermaan is met een staalharde blik (NSB jargon), die door iedereen als geboren leider wordt erkend (onder meer in Gevangenen der Romeinen dl. 4 door het hoofd van de Pretoriaanse garde). Maar deze verhalen ademen veeleer de sfeer van de boeken van Tolkien, over oude en woeste tijden toen er nog vloeken waren, betoverde zwaarden en bogen en monsters uit "de dagen van weleer". De heldenverering (in 't algemeen een stereotiep in het stripverhaal) in Eric de Noorman is evident, hoewel mijns inziens niet schadelijk voor het kinderzieltje. En Eric is in ieder geval een aardiger supermens dan de echte Amerikaanse Superman. Om weer op mijn uitgangspunt het Unesco Courier maart nummer terug te keren, D.W. Brogan (A warning against Deodorized History) heeft niet veel tegen heldenverering, als het maar niet onze eigen helden zijn: p.22 "The beginning of wisdom will be when we take to our hearts the heroes of other people, not when we write off heroism". Tja, Aw' Wham! Bang! Grnng. Przwl!? Don van der Veer

Vlucht 714, een anti-kuifje?

Het moet er maar eens van komen. Al van ruim voor de vakantie loop ik rond met de nieuwe Kuifje, Vlucht 714, in mijn achterhoofd. De eerste indruk was er een van verslagenheid. In Vlucht 714 lijkt Kuifje op een schijnbaar onherstelbare manier Kuifje niet meer. Na het twintigste en voorlaatste gebundelde verhaal De Juwelen van Bianca Castafiore (uitgekomen in 1963) was er een stilte gevallen die definitief leek. De inhoud van dat boek was er ook naar, niet zozeer een verhaal, maar meer een indrukwekkende opeenhoping van oude bekenden met al hun toebehoren. Het had iets van een laatste parade der artiesten, kortom van een afscheid. En nu dit, vijf jaar later, een nieuw album. Een nakomertje of het begin van een geheel nieuwe episode? Even terug naar de Juwelen van Bianca Castafiore. Wat mij betreft een zeldzaam knap stuk werk van een haast klassieke, volledig uitgekristalliseerde schoonheid. Alles en iedereen is aanwezig: Kuifje, Bobbie, Haddock, Castafiore (met Irma en meneer Wagner), Zonnebloem, Nestor, Serafijn Lampion, Jansen en Jansens, en zelfs Tsjang laat nog even per telegram van zich horen. We blijven dicht bij huis, het gehele verhaal speelt zich op of om Kasteel Molensloot (dat overigens nogal wat gemeen schijnt te hebben met tekenaar Hergé's buitenverblijf in Belgisch Brabant) af. Het verhaal kent nauwelijks een plot, want na de voorgeschreven 62 pagina's blijken de juwelen te zijn ontvreemd door een ekster. De karakteristieken van de personen worden tot in het absurde aangezet: Jansen en Jansens verschijnen in een zeegroene 2CV, die op pagina 37 opbotst tegen de achterzijde van een televisieauto (schitterend plaatje, zó en niet anders botst een 2CV tegen een vrachtwagen), Zonnebloem is dover dan ooit (pag. 23: Journalisten tegen Zonnebloem: "Dag, professor mogen we ons even voorstellen, Jan Kalebas en Piet Salie van "Wereld-Nonsens". Hier hebt U ons kaartje". Zonnebloem: "Een taartje?") en houdt zich tegelijk bezig met het kweken van rozen en het uitvinden van kleuren-TV, Haddock's afschuw van de zang van Castafiore, die op Molensloot is komen logeren komt er prachtig uit (al op het omslag) en beheerst het hele boek, de kapitein komt in deze situatie vollegiger dan ooit tot zijn recht. En nu vlucht 714. Het volstrekte tegendeel. Van het begin tot het eind een dynamisch avontuur, met veel schurken, vaak ipmerkelijk grove gags (bv. op pag. 37, waar Allan een pleister hardhandig van Rastapopoulos trekt) en zelfs marsmannetjes. Het lijkt allemaal verschrikkelijk on-Kuifje, ja zelfs anti-Kuifje, of Hergé er in dit boek bewust op uit is geweest het image van zijn figuren te vernielen. Een paar voorbeelden hiervan:

1) De schurk Allan, sinds De Krab met de Gulden Scharen doodsvijand van Haddock verliest op pag. 51 zijn kunstgebit (dit is ongehoord, dit zet de hele spanning op losse schroeven, de schurken in Kuifje waren altijd échte schurken).
2) Op pag. 60 laat Hergé de televisiekijkende
S Serafijn Lampion als volgt reageren als
" Haddock op het beeldscherm verschijnt: "Zeg, zie je dat, dat is die baardaap van Molensloot!" en als Kuifje in beeld komt: "En daar is zijn onafscheidelijke padvinder" (opnieuw ongehoord en toch wel moeilijk te verwerken, op zo'n manier zijn de twee hoofdfiguren van de reeks nog nooit gerelativeerd!)

De hele plot geeft trouwens duidelijk genoeg aan dat Hergé het roer heeft willen omgooien na een impasse van vijf jaar. De slecht uitgewerkte Marsmannetjes-episode is de duidelijkste poging tot modernisering. In de vormgeving wordt deze tendens nog duidelijker. Alle vorige Kuifjes waren voor negentig procent opgebouwd uit totaalbeelden, waarop de figuren ten voeten uit stonden afgebeeld. Dit nieuwe boek bevat daarentegen een overmaat aan close-ups, die wel erg filmisch aandoet en dynamisch werkt maar de koppen heel anders maakt. Het uitgekristalliseerde, statische, hoofdkenmerk van de vorige twintig delen, is er helemaal af. Ik mis hier trouwens ook het vertrouwde kwantum, meest aan de stomme film ontleende, gags (Jansen en Jansens komen in dit boek helemaal niet voor), die in vorige delen perfekt getimed de werkelijk spannende handeling afwisselen. In plaats daarvan is er die voortdurende dynamiek in beeld (de close-ups) en tekst (heel veel BOEM en KRAK enz), echter te slecht gedoseerd om een stabiel geheel op te leveren. Wat ik van het resultaat moet denken weet ik nog niet helemaal. Natuurlijk zit er toch veel mooi's in (de prachtige grap over de neus van Rastapopoulos op pag. 42), maar als geheel? Ach, ik weet het nog niet.

De avonturen van Kuifje, Vlucht 714 (deel 21) Casterman, ƒ 3,25.

Wim Noordhoek

ITALIE

In de Ferrovia Circumvesuviana, de trein van Napels naar Sorrento, was het aantal striplezende Italianen opvallend groot. In Sorrento zelf ontdekte ik een serie Italiaanse herdrukken van Topolino (Mickey) uit de jaren dertig, getiteld Le grandi storie. In 1967 verschenen 12 nummers à 300 lire bij Arnoldo Mondatori Editore, Via Bianca di Savoia, 20, Milano. Ook zag ik er het nieuwe Italiaanse blad Okay (150 lire) met Amerikaanse strips in kleur en zwart-wit, uitgegeven bij Editoriale Corno, Viale Romagna 14, 20133 Milano. Tenslotte vestig ik er de aandacht op, dat een Amerikaanse herdruk uit 1945 van Winsor McCay's klassieke beeldverhaal Little Nemo in Slumberland (32 blz.) à $ 2.- verkrijgbaar is bij de Collectors Book Store, 1717 Wilcox, Hollywood, Calif. 90028.
A.R. Kamphuis.

PRINS VALIANT (2)

Misschien is dit een tip voor Prins Valiant verzamelaars: nl. dat wie toevallig in Duitsland zou vertoeven, daar de luxe uitgaven van deze strip voor zeer gereduceerde prijzen zal aantreffen in warenhuizen (en boekhandels) en wel van *f* 7,20 tot *f* 0,90!! Wel is het een merkwaardige zaak met de heruitgaven van deze strip, want wanneer je de Nederlandse uitgaven (gedrukt in Italië, Fratelli Spada, Ciampine-Roma) vergelijkt met de Duitse uitgave is het strip-idee overboord gegooid en van de originele tekening -reeks wordt slechts één op de vijf tekeningen gereproduceerd en inplaats daarvan een hoop geklets. De reproducties zijn zeer goed (zwart-wit) en laten duidelijk zien, hoeveel er wel niet verloren is gegaan bij de Italiaanse uitgaven, die een beetje knoeierig aandoen, maar wel eksakt de tekening-reeks volgen. Niet alleen met het originele strip-idee wordt vreemd omgesprongen, maar ook met het afdrukken van de orginele tekening, want in de Italiaanse druk nemen ze vaak details of versmalde stukken uit de tekeningen, terwijl de Duitse over het algemeen de totale tekening laat zien. Maar het kan best een kwestie van auteursrecht zijn óf dat de strips oorspronkelijk aan de bladspiegel van de Amerikaanse krant was aangepast.
Cornelius Rogge.

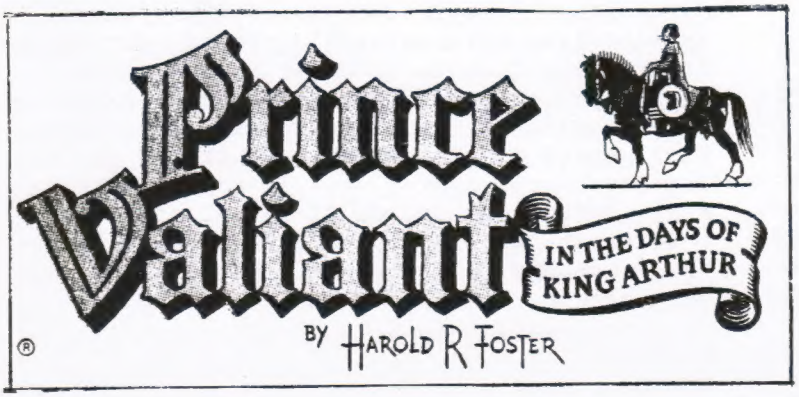

ENKELE BIJDRAGEN TOT BETER BEGRIP VAN

DICK BOS EN ZIJN WERKEN

Dick Bos zit de krant te lezen in zijn vaste crapaud voor de welgevulde boekenkast in zijn Haagse woning. Plotseling valt zijn oog op een sensationeel bericht over de ontvoering van Phyllis Chester, een vrouwelijke ingenieur, die een nieuwe brandstof voor vliegtuigmotoren heeft uitgevonden (water). "Hola...kijk eens, wat is dat?" roept Dicky. Dat is zo ongeveer ook de strekking van onze eigen reactie, als ons op het volgende blaadje (pag. 22 van deeltje 28, getiteld "Net op Tijd") een blik wordt gegund op de bewuste krantenpagina. Want naast het portret van Phyllis staat een bericht over de garantie-prijzen voor graan in de EEG. Iedereen weet dat "Net op Tijd" een deeltje is uit de serie, die Alfred Mazure in de oorlogsjaren tekende en dat alle herdrukken gemaakt zijn van de oude cliché's. Als bij een nader onderzoek blijkt dat "Net op Tijd" in de nieuwe spelling staat zitten we midden in de raadsels.

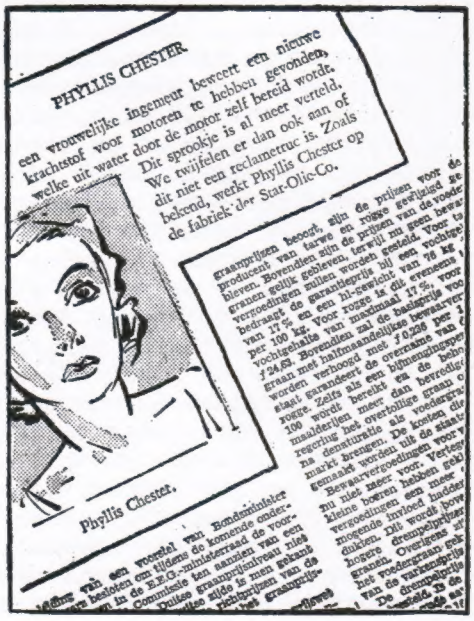
PHYLLIS CHESTER

een vrouwelijke ingenieur bewees een nieuwe krachtstof voor motoren te hebben gevonden, welke uit water door de motor zelf bereid wordt. Dit sprookje is al meer verteld. We twijfelen er dan ook aan of dit niet een reclametruc is. Zoals bekend, werkt Phyllis Chester op de fabriek der Star-Olie-Co.

graanprijzen besogt, alsa de prijzen voor de producent van tarwe en rogge verlaagd gebleven. Bovendien zijn de prijzen van de graanen gelijk gebleven, terwijl nu een bevrachtingen zullen worden gesteld. Voor de vergoedingen de garantieprijs bij een hl-gewicht van 76 kg. bedrang en een hl-gewicht van 17 %. Voor rogge is dit evenwel van 17 % en maximaal 17 %. Voor per 100 kg. Voor rogge is dit evenwel van 76 kg. vochtgehalte van maximaal 17 %. Voor de basisprijs voor graan met haltmaandelijkse bevrachtingen f 24,93. Bovendien zal de basisprijs voor worden verhoogd met f 0,238 per 1 graan graanderen de overname van graan staat. Zelfs als een bijmengingsgraan rogge. Zelfs als een bijmengingsgraan wordt bereikt, wordt dan bevredigd 100 maalderijen meer dan overtollige regering het overtollige graan opkoopt na demsturatie als voeder te kunnen markt brengen. De kosten die hiermede gemaakt worden, tik de staat voor zijn rekening. Verleden jaar bedroeg deze bijdrage nog meer dan 100 miljoen gulden. Dit jaar zullen kleine boeren hebben geld voor vergoedingen een meer dan 100 miljoen gulden. Dit jaar zullen kleine boeren hebben geld voor vergoedingen een meer dan 100 miljoen gulden. Dit jaar zullen kleine boeren hebben geld voor vergoedingen een meer dan 100 miljoen gulden.

Phyllis Chester.

Maz tekende inderdaad in de oorlogjaren 28 Dick Bosverhalen, maar ze werden niet allemaal in de oorlog gepubliceerd. Ongeveer 16 deeltjes verschenen vanaf 1941 met een frequentie van 1 per maand, tot in 1943 verdere uitgaven onmogelijk werden door een verschijningsverbod van de Duitsers. Mazure, die ondergronds Duitse troepen bewegingen filmde en tijdens het bombardement op het Bezuidenhout het hele NSB-filmarchief roofde, weigerde namelijk een aanbod van de Berlijnse uitgeverij Ulstein, om van Dick Bos een spion voor de Nazi's te maken en de boekjes in een oplage van 1-miljoen te verspreiden onder de Wehrmacht. Maar hij bleef doortekenen en maakte, behalve "Net op Tijd" ook het boekje "K 22", waarin Dick Bos optreedt als spion voor de Engelsen. De Mazbeeldbibliotheek werd na de oorlog voortgezet maar om onverklaarbare redenen werd deeltje 28 vergeten. Het kwam pas veel later aan bod, name-

lijk eind 1963, aan het slot van een serie herdrukken. Van de oude tekeningen werden nieuwe cliché's gemaakt met zetwerk in de nieuwe spelling. In februari 1964 begint met deel 29 "De verzekeringszwendel" een nieuw getekende serie. Mazure woont dan al 20 jaar in Engeland, heeft een stuk of 10 romans in het engels geschreven en een aantal krantenstrips getekend, o.a. de laatste jaren van JANE in de Daily Mirror. Hij woont nu alweer een tijd op Malta, waar onlangs de laatste hand is gelegd aan de eerste Dick Bos tekenfilm. In kleuren en bestemd voor de tv. Voor deze film van een half uur heeft Mazure (alléén) 15.000 tekeningen gemaakt, die worden geanimeerd volgens een nieuw systeem van eigen vinding, Mazimation. Volgens dit systeem worden op het ogenblik in Engeland

reclame-spots gemaakt.

Hieronder volgt een komplete bibliografie van de Dick Bos serie uit de oorlogsjaren. In de eerste rij de titels van de herdrukken, in volgorde van verschijnen. Daarachter de oorspronkelijke titels. Om verkoop-technische redenen werden die bij de herdrukken gewijzigd.

En nu ga ik eindelijk mijn excuus maken bij den eigenaar van 't hemd, broek en schoenen, die ik maandenlang geleend heb en die weggegooid zijn ergens in China.

1	Dick Bos in actie	- De Raaf (3)
2	Terreur	- K 22 (21)
3	Knock out	- Om ƒ 50.000
4	Judo	- Jiu Jitsu (10)
5	Vogelvrij	- Lasso (5)
6	Opium	- Li Hang (2)
7	Gangsters	- Chicago (6)
8	Oriënt Express	- Trein 222 (13)
9	Dodenrit	- Misdaad in de bocht (14)
10	Sabotage	- S.O.S. (8)
11	Aasgieren	- Doktor X (9)
12	Havenratten	- Het geval Kleyn (1)
13	Misdaad	- Gas (11)
14	Mombassa	- Zilver (7)
15	Vergif	- De Blauwe Diamant (12)
16	Creek city	- Dynamiet (25)
17	Hoogspanning	- Stilte Geluidsopname (24)
18	Ranchoorlog	- Héla Cowboy (18)
19	Dubbel spel	- Soho (16)
20	Kidnap	- Monte Carlo (15)
21	Verraad	- De Spin (27)
22	Handen omhoog	- Sporen in het Zand (17)
23	Alarm	- Ontvoerd (20)
24	Kortsluiting	- Nemesis (22)
25	Dick Bos grijpt in	- Dick Bos bedrogen (19)
26	Kruitdamp	- Double X (26)
27	Revolverwet	- Texas (4)
28	Net op tijd (1e druk)	-

De cijfers tussen haakjes geven de volgorde aan van verschijnen van de eerste druks. Bijkomende verwarring: deze cijfers zeggen niets over de volgorde, waarin de boekjes zijn getekend. Mazure leverde zo'n 10 verhalen tegelijk in, die dan in willekeurige volgorde werden gedrukt en op de markt gebracht. Dit stoort vooral in de eerste boekjes, waar de tekenstijl, de eigenschappen van Dick Bos en vooral zijn uiterlijk nog aan sterke verandering onderhevig zijn. Bepalend voor het uiterlijk van Bos werd immers Mazure's kennismaking met de Haagse judo-leraar Maurice van Nieuwenhuyzen. Mazure liep in die tijd al lang rond met filmplannen (zie hiervoor artikel in Skoop, febr. 1067) en vroeg Van Nieuwenhuyzen voor de hoofdrol. Tegelijkertijd begon hij de gelaatstrekken van Van Nieuwenhuyzen op Dick Bos over te brengen. Bos verwisselde de pijp voor de sigaret en velde zijn tegenstanders niet langer met een linkse hoek maar met de vliegende schaar of het schouderrad.

Een aardige bijzonderheid is nog, dat later Van Nieuwenhuyzen op zijn beurt Dick Bos gebruikte om de kunst van het judo in den lande te verspreiden. In zijn boek "Zelfverdediging", jiu-jitsu - judo" (A.W. Bruna & Zn., Utrecht, 1942) worden de worpen gedemonstreerd door Dick Bos, in tekeningen van Mazure.

Dick Bos heeft een voorloper gehad, die alleen bekend was door zijn bijnaam; de Chef. Het was een strip, die Mazure in 1932 heeft getekend. Hij was toen 18 jaar. De Chef is een beetje een mysterie. Het schijnt dat 6 afleveringen zijn verschenen, waarschijnlijk in de Nieuwe Utrechtse Courant en in een aantal Brabantse kranten en weekbladen.
Als 19-jarige vertrok Mazure voor een zwerftocht door de Balkan en Afrika, in 1939 was hij terug, kwam toen als illustrator bij De Prins en creëerde Dick Bos.

Hoe willekeurig de volgorde van verschijnen ook mag zijn, zeker is, dat "Het Geval Kleyn" als eerste is getekend en gepubliceerd. Het verhaal verscheen oorspronkelijk in de weekrevue "De Prins" in 28 afleveringen, van juli 1940 tot febr. 1941, met als ondertitel "een episode uit het leven van Dick Bos", particulier detective. Maar de uitgever van De Prins voelde niets voor een uitgave in boekvorm. Hij dacht nog geen 3000 ex. te verkopen. Toen uitgeverij Ten Hage enkele maanden later startte met de Maz-serie, werden de stoutste verwachtingen overtroffen: sommige boekjes haalden een oplage van 100.000!

Vlak na de oorlog ging het veel minder goed. Aan avonturen in boekvorm scheen weinig behoefte in een tijd die op zichzelf al avontuurlijk genoeg was. Bovendien klaagden de uitgevers tegen het eind van de jaren '40 over een actie van hogerhand tegen het beeldverhaal en de verderfelijke invloed daarvan op de jeugd. Wie kent deze publikaties, die voornamelijk uitgingen van de afdeling "Vorming buiten schoolverband" van het ministerie van O.K.& W.?
Zeker is dat Dick Bos ook binnen schoolverband veel werd gelezen, bv. tijdens de wiskundeles of in het fietsenhok. Ook zijn veel melkflessen gestolen door kinderen, die Dick Bos niet hadden gelezen. Anderszijds is het geval bekend van een meisje, dat masochistische fantasiën kreeg tijdens een film van Laurel en Hardy.

Dick Bos is natuurlijk een zuivere actie-figuur: we zijn ver van de allegorische, ironiserende, "tongue-in-cheek" stijl van Tom Poes. Literaire verdiensten zijn nauwelijks aan te wijzen, maar toch blijven de teksten in de herinnering hangen door hun perfecte aansluiting bij het idioom van die dagen en de 'hard-boiled' humor van Dicky en zijn typische strip-cliché's: "Na zo'n klap zeggen ze gewoonlijk niet veel meer". Bovendien hebben de boekjes vaak een ingenieuze intrige, volgens het klassiek-britse 'who-dun-it' principe, kompleet met uitleg op de laatste pagina's. Eigenlijk niet zo'n gekke kombinatie: plot volgens de engelse detective-roman, een oer-hollandse dialoog en actie-scenes die zo weggelopen lijken uit amerikaanse serie-films.

Bram Bruins

NOOT van de Redactie.

Deze bibliografie is misschien toch niet zó kompleet. "Om ƒ 50.000" moet zijn (23), "Soho" is niet (16) maar (27), "De Spin" (27) moet zijn "De Spin in Parijs" (16). Kleine onnauwkeurigheden zoals "De Lasso" iplv. "Lasso" en "Dr. X" iplv. "Doktor X" of "Ten Hagen" iplv. "Ten Hage" laten we verder buiten beschouwing. Maar waarom niet vermeld dat die herdrukken stuk voor stuk verminkingen zijn? Uit ieder deeltje zijn immers niet minder dan 16 of 24 pagina's domweg geschrapt. In kleur kan men Dick Bos op het ogenblik in Televizier bewonderen, het zit er dus ook dik in dat de AVRO de eerste Dick Bos tekenfilm heeft geclaimd. Wij vragen ons tenslotte af, wat de auteur van bovenstaand artikel ertoe heeft bewogen zijn ware identiteit te verhullen. Wij hopen overigens dat de lezers van Stripschrift even veel plezier aan zijn artikel beleven als wij.

REDE BIJ DE OPENING VAN DE TENTOONSTELLING "ALLEMAAL BEELDVERHAAL"

Dames en heren,

Beeldverhaal ..... verhaal in beelden.
Het is zo oud als de menselijke cultuur en het heeft duizenden gezichten.
Het beeldverhaal gaat terug tot de Chinese karakters en Egyptische hiëroglieven.
Wij vinden het in de jachttaferelen van de primitieve oermens van Lasceaux en Altamira, niet zozeer om verhalen te vertellen maar om op magische wijze succes voor de jacht te bezweren. Beeldverhalen als heden-verhalen op Etruskische vazen. Griekse friezen, Romeinse triomfbogen, waar goden en helden vereerd werden en hun roemrijke daden vereeuweigd. Beeldverhalen in Egyptische grafkelders, hermetisch gesloten, ontoegankelijk voor de stervelingen, maar met mystieke kracht om voor de vorsten ook een voorname positie in het hiernamaals te verzekeren.
Religieuze beeldverhalen.
Wij herkennen ze in de Kruisweg van de Katholieken; het lijdensverhaal van de held Christus in 14 taferelen, ontstaan in het begin van de 15e eeuw en gedurende 5 eeuwen in alle landen, in alle kerken en kerkboeken uitgebeeld, voor een miljarden publiek.
Religieuze beeldverhalen
Wij vinden ze terug in steen gehouwen in de portieken van Frense kathedralen, in brons gegoten op poorten van Romeinse kerken, in hout gesneden, in koorbanken en kansels, geschilderd op altaarstukken en gewelven. Beroemde namen zijn verbonden aan het beeldverhaal, aan de serie prenten en afbeeldingen, die samen- zonder tekst of met summiere teksten- één verhaal vertellen. Dürer met zijn Apocalyps, Lucas van Leijden met zijn passies, Goya met zijn oorlogsgruwelen, Hogarth met zijn moraliserende prentenreeksen, Wilhelm Busch met zijn humoristische prentenboeken, Käthe Kolwits met de opstand van de wevers, Frans Masereel, die honderd woordeloze prenten het leven van de moderne stad vertelde. Met beeldverhalen, met bloemkens der vreugd werde de lieve jeugd van Nederland in de 18e en 19e eeuw onderwezen en braaf gehouden: de centprent, de rijmprent (printoëzie heet dit tegenwoordig), de zinnebeelden, de haneboeken: allemaal beeldverhaal.

Werken bij Heineken is troef!

Jaap: *„Ziezo, die slag is voor ons. Mensenkinderen, zo'n glaasje bier smaakt me beter dan ooit."*
Kees: *„Het is toch hetzelfde Heineken's bier van altijd!"*

Jaap: *„Ja, maar ik help nu mee om het zo lekker te maken. Je weet toch wel dat ik bij Heineken werk?"*
Kees: *„Bevalt het je daar?"*
Jaap: *„Prima! Goed loon, premievrij pensioen en 'n goeie kans om vooruit te komen."*

Kees: *„Wat doe je als 't seizoen afgelopen is?"*
Jaap: *„Seizoenwerk? Man, er is 't hele jaar volop te werken! Ga ook 'ns praten in de 1e Van der Helststraat. Er is zeker nog plaats!"*

Inderdaad, bij Heineken is nog plaats voor ONGESCHOOLDE ARBEIDERS tot 33 jaar. Die kunnen er een goede boterham verdienen.

Voor mannen beneden de 33 is er een premievrij pensioen. Bij ziekte of ongeval uitkering van 95% over loon en toeslagen. Mogelijkheid tot vakopleiding voor wie vooruit wil komen.

Informeer 's bij Heineken

Aanmelden 1e v. d. Helststraat 30, iedere dag van 10-11 uur, behalve Zaterdag.

Heineken's Bier

En hiermee ben ik beland bij de titel van deze tentoonstelling. De Heer de Vries heeft een fijne neus voor synthese tussen commercie en cultuur. Met succes heeft hij een reeks tentoonstellingen georganiseerd, Deze keer schoot hij wel bijzonder in de roos. Het beeldverhaal is aktueler dan ooit! Ik voel mij bijzonder vereerd, dat ik deze belangrijke expositie mag openen, maar ook een beetje benauwd! Ik weet er niets van, zie ik tegen de Heer de Vries. Ik ook niet, zei hij, maar dat geeft niet, je groeit erin. Hij had gelijk. Het beeldverhaal is een onuitputtelijk onderwerp met eenllawine aan meteriaal. Wat hier bijeen is gebracht, is slechts een heel kleine representatie van enkele soorten beeldverhalen van vrij recente datum; geen terugblik, geen historisch overzicht, geen achtergrond. Dit was een wijze zelfbeperking, die toch een formidabele en boeiende oogst te zien geeft. U vindt hier oude vertrouwden als Mijnheer Prikkebeen, Bulletje en Bonestaak, Sjors en Sjimmie, die al 32 jaar door dezelfde tekenaar avonturen beleven, Miezelientje, de voorloper van Tom Poes, Spinazie Popey, nu voor Golden Wonderchips. U vindt ook nieuwe Superman: Thunderbirds, Batman, Flintstones, Bonanza. U ziet het beeldverhaal commercieel gebruikt voor advertenties en merchandising: Paulus de Boskabouter verkoopt hagelslag en Batman prijkt op pyama's en prullebakken. Ook in onderwijs en onderricht is het beeldverhaal toegepast. De grondlegger hiervan is de Tsjech Kominsky, die in de 30-jarige oorlog zijn land Bohemen ontvluchtte en asyl vond in Nederland, waar hij onder de naam Comenius wereldberoemd werd. Men mag hem de vader van het aanschouwelijk onderwijs noemen. U treft op deze expositie een interessante variatie in educatieve beeldverhalen: het leven van Paus Johannes, het gebruik van de bulldozer, missie en zending naast Verenigde Naties, boomkweken en papier maken, tandenpoetsen en geboortebeperking. U ziet tijdschriften en boeken in beeldverhaal en bemerkt, dat in Amerika en Frankrijk de jeugd hier en daar moet wijken voor de volwassenen. Zeker als sexy Barbarella op het toneel verschijnt, waarvan zojuist dankzij Van Ditmar, de Engelse versie op de Nederlandse markt is geïntroduceerd. U ziet nog meer, U ziet originele tekeningen en plagiaat. U ziet het proces van tekening tot druk, U ziet de ontwikkeling van figuren..... het continueren van het beeldverhaal na het wegvallen van de oorspronkelijke tekenaar. U ziet veel, teveel om het vandaag allemaal rustig te bekijken. Ik raad U aan een andere keer op een stiller uur terug te komen en te genieten. Het beeldverhaal is aktueel. Vroeger was het een noodzaak, omdat de massa niet lezen kon. Nu wordt het een

ALGEMEEN HANDELSBLAD VAN ZATERDAG 8 SEPTEMBER 1951

(Ingez. med.-advertentie)

NOU HEBBEN WE AL EEN MINUUT VOOR DE PAAL GESTAAN ALS HET VOLGENDE BLOK OOK MAAR NIET BEZET IS.
WE MOETEN DE PARUZENAAR NOG HALEN!
JA, HIJ STAAT VEILIG! GOOI 'R NOG EEN SCHEPJE OP, PIET!
DAAN MIJ ZAL HET NIET LIGGEN MEESTER!
GELUKKIG, HIJ STAAT ER NOG. HÉ, HÉ. EVEN UITBLAZEN.
HIER MEESTER, NEEM EEN NORTH STATE DAT KALMEERT JE ZENUWEN!
NORTH STATE
cigarettes
Spaart keel en zenuwen

noodzaak, omdat wij in tijdnood raken. Er gebeurt zó veel, we leven zó snel, dat de moderne mens geen tijd meer heeft; hij wil snel geïnformeerd worden, snel genieten, snel tot een eindpunt komen. Ellenlange uitweidingen, lyrische beschrijvingen vervelen hem. Kort en raak, recht op en neer, in markante duidelijke scenes, wil jong en oud het verhaal beleven, of het nu informatie of ontspanning, reklame of onderwijs betreft. Dat wordt nog versterkt door de technische ontwikkeling, die het nieuwe visuele tijdperk heeft ingeluid. Televisie. geïllustreerde tijdschriften en kranten, geïllustreerde boeken, beeld-

verhalen. Wij staan pas aan het begin. Over enkele generaties zal men met verbazing onze huidige kranten bekijken: Pagina's saaie kolommen druk, af en toe door een beroerde foto onderbroken. Men zal zich een aap lachen, als er een terugblik gegeven wordt op televisie anno 1968, houterig en langdradig, waarbij het kijkscherm als praatkast gebruikt werd. Het schrift verdrong het beeld, toen de boekdrukkunst werd uitgevonden. Het beeld zal het schrift verdringen en tot het uiterste, noodzakelijke beperken. Voor de rest zorgt het beeld in zijn technische perfektie. Het beeldverhaal zal steeds meer veld winnen, naast ontspanning, óók onderwijs, religie en voorlichting. Dat opent wijde perspectieven voor leraren, theologen, ministers, uitgevers, adverteerders en tekenaars. Dat brengt ook gevaren mee. Wij hebben veel geleerd van Amerika en leren er nog dagelijks van, maar de invloed- ook in beeldverhaal- mag niet te groot worden. Europa heeft een langere cultuur en een eigen way of life. Het zou jammer zijn als, het beeld verhaal dreigt tè technisch, tè hard, tè sexy, tè supermannelijk, tè commercieel zou worden. Wanneer straks de jeugd, met name via beelden, zijn opvoeding, mentaliteit en moraal moet krijgen, mogen wij het, wat mij betreft, gerust wat meer Europees houden.
Dames en heren, een opening van een tentoonstelling is niet àf zonder een huldiging. Ik zou zo graag een nieuwe held introduceren: de Imaqeur, de man die ideëen met beelden begeleid, die meestal de plot en altijd de tekeningen maakt. Zeker we kennen grote Imageurs, met name denk ik aan Disney, aan onze Toonder, Kresse en Dulieu. Maar meestal is de Imageur een bescheiden onbekende. Wat e weten wij van Hem? Wie is die man, die altijd onder ijzeren dwang werkt, de dwang van het móet klaar, alwéér een aflevering. Wie is hij? Wat denkt hij? Identificeert hij zichmmet zijn held of leeft hij zich uit in zijn hobbies? Ik zou een pleidooi willen houden voor Imageur, dat hij uit de anonimiteit komt en, zij het op bescheiden wijze, iets van de roem van zijn helden overneemt. Sinds kort hebben de tekenaars zich verenigd in een "stripschap" met als stripteacher en aanvoerder de heer Frankfurther. Ze hebben een stripschrift opgericht en overmorgen 6 april is de dag van het Beeldverhaal, Strip '68. Dagbladen en tijdschriften besteden hoe langer hoe meer aandacht aan het beeldverhaal. Vandaag wordt hier het beeldverhaal en de Imageur op een bijzondere wijze in de schijnwerper gezet. Moge deze tentoonstelling een succes zijn voor de Firma Bührmann, een nieuw licht werpen op het fenomeen Beeldverhaal, de scheppers ervan uit de anonimiteit halen en een gezonde bloeiperiode inluiden van het beeldverhaal; onverschillig of het uit religieuze bezieling, sociale bewogenheid, pedagogische overwegingen of zakelijk inzicht het licht ziet.

En hiermee verklaar ik gaarne deze tentoonstelling "Allemaal Beeldverhaal" voor geopend!

Drs. J.W.Claus

Mancolijst

Vlaamse Eric's:
De reis naar Atlantis
De koning der Steppen
Her Verbond der Dolken
Het Lokkende Zwaard (en evt. volgende Vlaamse delen) Aram (v.d. Eilanden):
Het teken van Yago
Morghan de Magier
J.J.Nieuwstraten-Gr. Beerstr. 1a-Spijkenisse (Z.H).

Wie kan me aan Nico Nijn strips (van Pax Steen) helpen? Ook Foppertje Vos strips (eveneens van Pax Steen) zijn welkom. K. van der Spoel A.P. Fokkerstraat 20 a- Groningen.

TOM poes

In 1941 kon het nederlandse publiek voor het eerst met Tom Poes kennis maken. Tom Poes bestond toe al veel langer. Immers in 1938 verscheen Tom Poes al in Argentinië en Tjechoslowakije, zij het niet als dagstrip. Van heer Bommel hebben we dan nog geen bericht. De Telegraaf startte met de publicatie. Het eerste verhaal, dat nog heel eenvoudig AVONTUREN VAN TOM POES heet begon op 17 maart 1941. Heer Bommel leren we pas in het derde verhaal kennen- In deze heel oude tijden zijn er vreemde dingen gebeurd. Heer Bommel heeft zich in de loop van de tijd aan geschiedvervalsing bezondigd. We zouden immers allen voetstoots van hem aannemen, dat hij zijn slot en zijn vele bezittingen alle van zijn goede vader heeft geërfd. Niets is echter minder waar. Goede geschiedvorsers onder ons, weten, dat hij het slot Bommelstein, nadat dat van een draak is bevrijd, huurt van het bekende woningbureau Het gouden sleuteltje en zelfs zeer goede geschiedkundigen zijn er nog niet achter, wanneer deze huur in koop is overgegaan. De bevolking van Rommeldam is in die tijd niet geheel dezelfde gebleven. De dwerg Pikkin, vroeger een niet graag, maar wel meerdere keren geziene figuur, heeft de laatste jaren nog slechts één keer geschitterd in Tom Poes en de Pikkinring. Hocus Pas daarentegen, een karakter van dezelfde soort, voorspelt ons nog steeds rook en zwavel op ons pad, terwijl commissaris Bulle Bas het hem al evenzovele jaren probeert te beletten. Professor Doctor Jaochim Sickbock liet zich vroeger assisteren door Pietje Kolibrie en zijn handlangers. Dat hij zich niet meer van deze misdadigersbende bedient, behoeft geen verwondering.

Waar Sickbock vroeger slechts belust was op geld en rijkdom, is het hem nu om subtielere methoden van macht te doen. En niet alleen om de macht zelf, ook om de wetenschappelijke waarde van deze "onderzoekingen". Veranderingen zoals die zich in Sickbock hebben voltrokken vinden we trouwens overal. Het karakter van de "vaste personages" is veranderd, van 1941 tot 1944 is Tom Poes een zuiver kinder-avontuur. Na 1947 als Tom Poes na een lang verblijf in het buitenland in de Volkskrant en NRC gaat verschijnen, begint zich een geleidelijke verandering te voltrekken. In drie of vier jaar tijd winnen de verhalen enorm aan kwaliteit (bv. het Vibreerputje en het Wegwerk). Als de verhalen eenmaal dit hoge niveau hebben, gaat zich een andere geleidelijke mentaliteitsverandering voltrekken. Het zijn de diepe roerselen van de menselijke ziel, die zich gaan openbaren in het zieleleven van een heer. M.a.w. We gaan onszelf terugkennen in de avonturen van de Rommeldammers. Ook uit sociaal-maatschappelijke en politieke gebeurtenissen put de schrijver Marten Toonder zijn inspiratie. We mogen echter nooit vergeten, dat de verhalen geen politieke achtergrond hebben, maar slechts dienen om de mens zich zelf in zijn eigen tijd te herkennen, omdat dit een goede wijze tot verstrooiing biedt. De boven beschreven ontwikkeling is met de snelheid waarin deze ontwikkeling zich voltrekt medebepalend geweest voor de enorme populariteit die Tom Poes anna 1968 geniet. De jeugd van de jaren vijftig is namelijk mee gegroeid met het verhaal. In dezelfde mate als waarin Tom Poes volwassener werd, werd ook deze jeugd volwassen. Een goede combinatie van jeugdsentiment én goede kwaliteit van het gebodene. Deze beschouwing is uitsluitend gericht op het hoofdwerk, de dagstrip. Alle andere uitgaven van Tom Poes verbleken bij dit gigantische werk van 7500 dagstrips. Het zijn curiosa. Voor een overzicht van titels en karakterschetsen van alle in de krant verschenen verhalen verwijs ik u naar mijn Tom Poes bibliografie in het één derzer dagen verschijnende GELD SPEELT GEEN ROL.(Bezige Bij) Ook een lijst van alle in druk verschenen verhalen is hierin opgenomen. Ter in-

1

Tom Poes woonde dicht bij een groot woud. Daar wandelde hij graag in, want je kunt van alles beleven in zoo'n bosch. Dat komt van al die boomen, denk ik; bij den eenen boom weet je niet wat je bij den volgenden zult zien. Op een dag was hij vroeg op stap gegaan, de zon scheen stralend en de vogels zongen.
„Echt een dag voor avonturen," dacht Tom Poes.

2

En net toen Tom Poes zoover was met zijn overpeinzingen, zag hij bij een bocht van den weg iemand loopen. Een vreemde figuur was het, met een geruite jas aan en een leeren taschje aan een riem over zijn schouder.

3

formatie van belangstellenden: bij de boekhandel zijn alleen nog verkrijgbaar: Als je begrijpt wat ik bedoel (Bezige Bij 7.50 en drie bij uitgeverij Wolters uitgekomen verhalen.

4

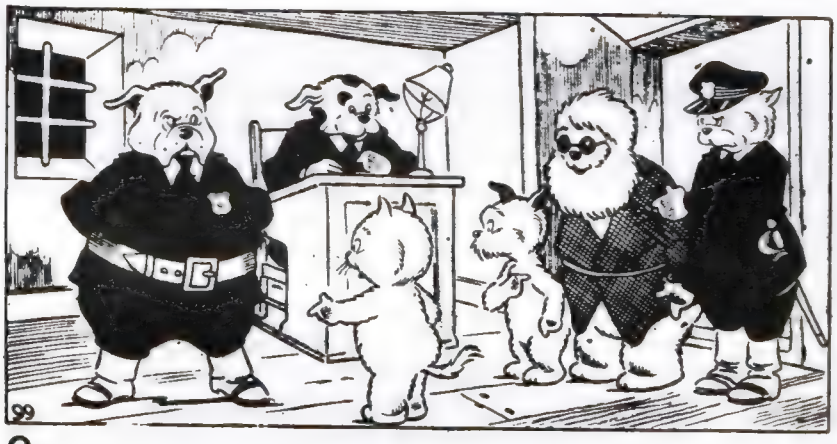

9

Tom Poes en de dropslaven ƒ 3,25
Tom Poes en de pruikenmaker ƒ 4,25
Tom Poes in de middeleeuwen (2 delen) ƒ7,-
Oorspronkelijke titel Heer Bommel gaat vereeuwen; later nog eens uitgekomen als Het Tijddeurtje. De laatste drie verhalen zijn helaas voor het lager onderwijs bewerkt en daardoor veel van hun kracht verloren. Mijn beschouwing is alleen gewijd aan het literaire deel. Het is ook veel moeilijker een oordeel te geven over de tekeningen. De tekeningen zijn goed. Dat is duidelijk. Maar geldt dat niet voor iedere boven de middelmaat uitstekende strip? Op dit gebied is nauwelijks uit te maken wat het werk van Marten Toonder zelf is en wat het werk van de studio. Ik wil daarom alleen opmerken, dat ook in de tekeningen een duidelijke evolutie is te bespeuren. Een evolutie die vóór loopt bij de literaire ontwikkeling. Altans eerder de top of zo u wilt het huidige niveau haalt.

6

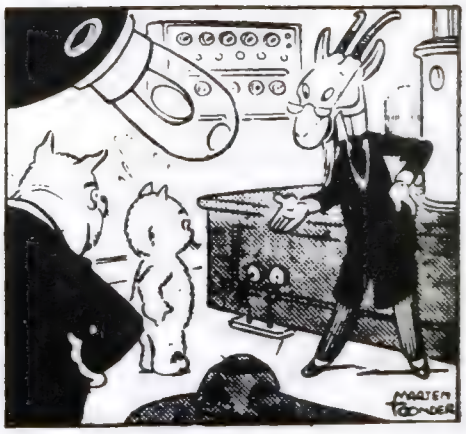

7

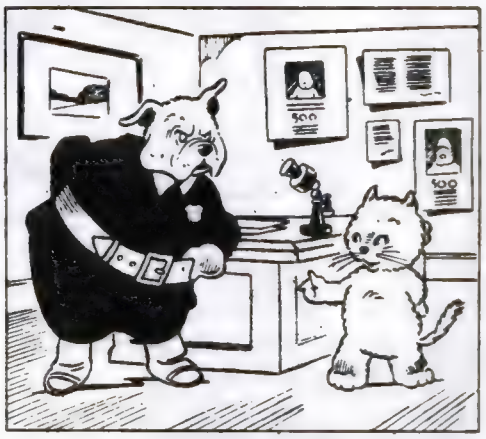

5

H.R. MONDRIA

Tot slot wil ik u een overzicht van de vaste figuren in de Bommelogie niet onthouden. Hier en daar is een karakteristieke zegswijze bijgevoegd. Ook het verhaal, waarin zij hun intrede doen in de geschiedenis is vermeld. En op bijgevoegde illustraties kunt u zien hoe dat is gebeurd.

(WORDT VERVOLGD)

8

Schoolradiostrip: einde van een taboe

"De minister van O.K.en W. doet een beroep op de direkteuren der rijksscholen, gemeentebesturen en schoolbesturen " - zo staat te lezen in kranten van 25 oktober 1948 - "om te bevorderen dat het verspreiden van z.g. beeldromans zowel op school als daarbuiten zo veel mogelijk wordt tegengegaan. Deze boekjes die een samenhangende reeks tekeningen met een begeleidende tekst bevatten zijn over het algemeen van sensation eel karakter zonder enige andere waarde".

"De strips voor kinderen een algemeen bekend begrip. Maar weten ze er ook werkelijk van?" -Zo begint de aankondiging van een zestal radio-uitzendingen voor het zesde leerjaar in de cursus 1968/69 -". De bedoeling is de kinderen een keuze teleren maken uit de enorme hoeveelheid strips die iedere week zijn weg vindt via de handelaar naar de kinderen en volwassenen".

KK-BEELDROMANTIEK

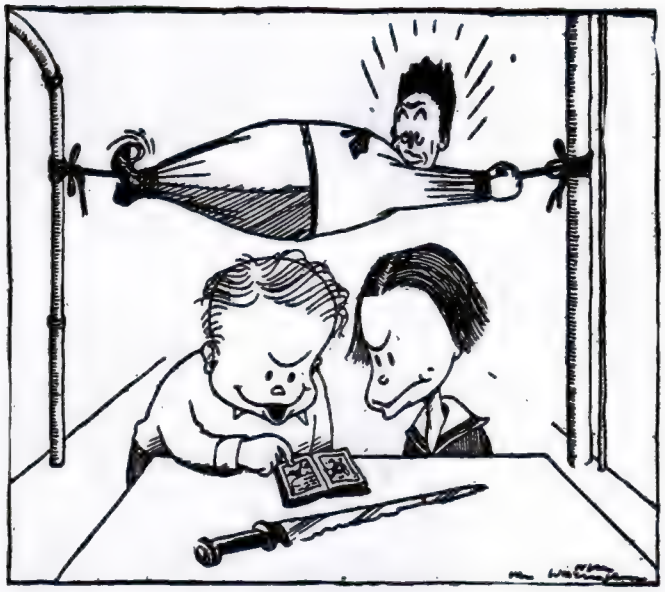

n-u m-e-t é-é-n b-o-t m-e-s l-a-n-g...z-a-a-m.....

Twintig jaar geleden beschouwde het onderwijs vrijwel ieder beeldverhaal als"puur vergif voor de kinderziel". Men kwam er eenvoudig niet toe om te erkennen dat de strip geen uitzondering vormt op de regel dat de menselijke geest goede en slechte produkten voortbrengt. Het initiatief van de stichting Nederlandse Schoolradio om met ingang van 22 januari iedere week 20 minuten aan "stripfiguren" te wijden verdient dan ook onze lof. Niet minder dan 10.000 kinderen bestelden het boekje dat de uitzendingen begeleidt en het verheugt ons dit (als bijlage) ook aan de lezers van STRIPSCHRIFT te kunnen voorleggen.

Striptopper

weekblad

reclame + marketing

PR-man Emil de Vries van Papier groothandel Bührmann kan terugzien op een overweldigend Strip-succes: achthonderd bezoekers.

„Allemaal beeldverhaal" werd een onverbiddelijke topper, misschien wel doordat de strip zich er in zóveel gedaanten vertoonde dat iedere bezoeker, van piep tot stok, er opwindende of ontroerende ontdekkingen kon doen. Weemoedig stemde ons het weerzien met Piet Pelle op zijn Gazelle en ondraaglijk was opnieuw de spanning toen we lazen „hoe het Pijpje Drop verder vergaat vindt u in de volgende automaat".

Whamm !

Schokkend was het Prikkebeen van Wilhelm Busch en Klein Duimpje van Cham zich te zien ontwikkelen tot Anny Fanny, Barbarella en — we durven er nauwelijks naar kijken — Jodelle.

Er waren veel verrassingen.

Wat we niet verwacht hadden, was de uitgave van Kick Wilstra in het Arabisch.

Wat we niet wisten, was dat Nederland zo'n groot aantal voortreffelijke striptekenaars herbergt.

Ooozz !

Waar we van opkeken, was dat er een onvoorstelbaar hypocriete Code for Editorial Matter bestaat, die een nog groter giller is dan onze eigen brave filmkeuringsdienst.

En ondanks onze geharde ervaring verbleekten we bij het zien van enkele onbeschaamde plagiaten.

Het bestrijkingsgebied van het beeldverhaal bleek ongedacht groot. Vertrouwd als we waren met de strip als ontspannings- en wervingsmedium, verraste het ons toch wel even als voorlichtingsmedium voor missie en zending, als opwekkingsmedium voor lichaamshygiëne en geboorteregeling, als instructiemedium voor het bedienen van bulldozers, als leermedium voor het verlevendigen van Hoekse en Kabeljauwse twisten en als pepmedium voor het leesbaar maken van een jaarverslag.

We mogen wel zeggen: deze Bührmann-tentoonstelling was ZZop, Wommm, Bzzzz, Bang, Ooooooz.

R. M.

OPENINGSTOESPRAAK DOOR DE HEER D.DOOIJES.

Dames en heren, ik zou u op deze mooie zonnige ochtend willen meenemen naar het hart van Auvergne. Ik weet niet of u daar dat prachtige golfende koele plateau kent, waar centraal ligt die grote abdij La Chaise Dieu, een complex ontstaan in de 11e tot de 16e eeuw, als hart van dat prachtige gebied; een dorpje heeft zich er omheen genesteld; er is een grote gotische abdijkerk. In die kerk worden de belangstellende bezoekers ontvangen door monsieur le curé zelf, die ze daar rondleidt en die ze daar met grote eruditie en grote welsprekendheid zijn verhaal vertelt. En hij heeft er ook wat te vertellen, en ook wel iets heel bijzonders dat veel bezoekers steeds weer naar La Chaise Dieu trekt. In de linkerzijbeuk van die kerk, tegen de wand van het koor, is daar een wandschildering: 2 meter hoog en 26 meter lang, een enorme strip. Van die strip wil ik meenemen naar La Chaise Dieu. Het is een anoniem werk, mogelijk van een rondtrekkend schilder, die in het rijke klooster een tijdlang onderdak en werk vond. In sobere kleuren trekt op die grote strip een reidans aan de beschouwer voorbij: de paus en de kardinaal, de keizer en de generaal, de koopman , de geleerde, deambachtsman en de bedelaar schrijden voort in een stille processie, allen begeleid door dezelfde figuur: een broodmagere naakte of hoogstens met wat lappen gedrapeerde spookachtige verschijning letterlijk vel over been en met een grijnzend dodenmasker. Het is een dance macabre, een dodendans, die strip, een allegorie van de gelijkheid van alle mensen voor de dood: wij zijn allen stervelingen. Deze wijsheid werd de middeleeuwse mens voortdurend voorgehouden; de roep van het memento klinkt zonder ophouden door het leven van de 15e eeuwer, zegt Huizinga in zijn "Herfttij der Middeleeuwen". De schilder uit de 15e eeuw koos ongetwijfeld de Parijse schildering als voorbeeld voor deze eerste gedrukte dance macabre, deze griezelige en tevens bijzonder populaire strip uit de late middeleeuwen.Nergens kon die aapachtige dood zo op zijn plaats zijn, die grinnikend met de passen van een oude stijve dansmeester de paus, de keizer, de edelman, de dagloner, de monnik en het kleine kind, de zot en alle andere beroepen en standen uitnodigend meetrekt. Ik citeer opnieuw Huizinga:40-maal komt hij terug in die reeks; geen geraamte maar een nog niet geheel ontvleesd lichaam met een gespleten holle buik. Alleen mannen waren het op deze eerste dance macabre. Er volgt een tweede reeks: de dodendans der vrouwen, en nu is het wel een geraamte dat jonge meisjes en oude besjes gelijkelijk meesleept

Een geraamte met enkele schaarse vrouwenharen om de schedel zwierend. Het is macaber mijn verhaal, ik ben mij ervan bewust; de makers van deze en vele andere latere dodendansstrips waren onbekende eenvoudige vormsnijders Maar ook grote kunstenaars namen het thema op, en zo zien we een Hans Holbein met zijn beroemde Des Todes Tanz onder de voorlopers van onze Marten Toonder. Het dodendansmotief komt herhaaldelijk terug; Schubert komponeert in de romantische 19e eeuw -tijd bij uitstek voor terugkeer tot dit motief- komponeert dan zijn lied Der Tod und das Mädchen, helemaal geïnspireerd op de beelden van die vroege strip en bouwt rond dit thema één van zijn allermooiste strijkkwartetten. Saint Saëns laat de knekels rammelen in zijn Dance Macabre en tussen die beide in, omstreeks 1850, ontstaat weer een dodendans-strip in houtsnede, Auch ein Totentanz noemt Retel zijn reeks prenten waarin hij de Berlijnse maartrevolutie herdenkt. Zij zijn misschien wat groot voor een stripverhaal, maar in wezen zijn ze het samen toch, met de versen die Robert Reinick ter begeleiding van deze strip maakte, en ze passen geheel in de sombere reeks die ik aan u voorstel. Een wat onverwacht somber verhaal misschien op deze stripdag, waarop monsieur Criptogramme omstreeks dezelfde tijd als

Reinicks dodendans misschien beter zou passen. Hans Holbein noemde ik met zijn dodendans als een van de grote voorlopers van Marten Toonder;zie ik dan misschien in Ollie B.Bommel in zijn ronde zelfvoldaanheid een equivalent van de spookachtige verschijning met zijn opengespleten buik van Guillaume Marchant; neen, dat zou me erg moeilijk vallen; maar wordt niet in menig modern stripverhaal de betrekkelijkheid van aardse glorie en roem, de dagelijkse dreiging van de dood vooral, even scherp aan de orde gesteld als in Holbeins

beeldverhaal? Worden we niet allen bedreigd door het moordend lood uit de stenguns van de geweldenaars in zwart en wit? Is het geen moderne dodendans die aangevoerd wordt door Batman of Superman, door Barbarella -ook de vrouwendodendans van Marchant was zeer sensueel- of door wie dan ook; ik had het dodendansmotief al als uitgangspunt voor mijn verhaal van vandaag gekozen toen de moord in Memphis plaatsvond. Huiveringwekkende aktualiteit, deze memento mori verkregen door de schoten in Memphis die ons allen getroffen hebben, en door Marten Luther King die 24 uur tevoren zei: Ik heb geleerd bedreigingen tegen mijn leven filosofisch onder ogen te zien en ben op alles voorbereid. Is het u allen erg tegen de haren ingestreken als ook dit aan luchtiger dingen gewijde congres ter opening dit macabere geluid laat horen? Misschien is het beter te denken aan Tom Poes of aan Miezelientje of aan Felix de Kater, maar dan toch ook aan Micky Muis, en de vele gevaren die hem voortdurend bedreigen.

En zijn we niet allen Micky Muis? Eenvoudig direkt, levendig, scherp en fel, dat zijn Huizinga's adjectieven voor zijn dodendansstrip; ze passen op vele van de moderne strips zoals ze nu bij Bührmann geëxposeerd zijn, die u zo juist met elkaar heeft geruild en waar deze stripdag van uw Stripschap aan gewijd is. Ik bewaar heel goede herinneringen aan beeldverhalen die ik als kind, als jongen onder o ogen kreeg, en eerlijk gezegd, ik miste bij Bührmann ons aller dierbare eerste strip: van de onvolprezen Jetzes, het aap noot mies, het beeldverhaal over de familie van Wim en Jet. Later verslond ik franse prentenboeken vol plaatjes, echte stripverhalen; ik herinner mij de geschiedenis van de ondeugende aap, ik weet de tekenaar helaas niet meer, maar ik vond ze prachtig, en nog later Bulletje en Bonestaak, heel fijn, maar Jopie Slim en Dikkie Bigmans kon ik niet luchten of zien. Het is zo gebleven met mij; het ging net zo met Sjors van de Rebellenclub, waar mijn kinderen mee thuis kwamen; ook die hadden mijn hart en sympathie niet, maar mag ik bekennen dat ik iedere dag nieuwsgierig ben naar wat Dikke, Roel en Slipper bij de walrussers nu weer beleefden tijdens hun speurtocht naar de schat van woeste pier. Mij werd tijdens de opening bij Bührmann gevraagd of ik als beoordelaar van boeken wel waardering kon opbrengen voor al die moderne strips in hun banale kleuren. Ja, het kan, was mijn antwoord, mits ze dat bezitten wat Huizinga formuleerde: eenvoud, directheid, levendigheid, scherpte en felheid. Dan zijn ze goed als ook de humor niet ontbreekt; de humor die ook in Holbeins dodendans niet ontbrak, een macabere humor, maat toch: humor, als de dood grijnzend de dekens wegtrekt van het weelderige rustbed van de heer abt. Ik wens u allen, dames en heren, een geslaagd Strip '68 , dat ik met deze woorden voor geopend verklaar.

Wie kan me aan Nico Nijn strips (van Pax Steen) helpen. Ook Foppertje Vos strips (eveneens van Pax Steen) z ijn welkom. K. van der Spoel- A.P. Fokkerstraat 20 a te Groningen.

Te ruil of te koop gevraagd: Fokkie Flink strips

"Giff- Wiff nr. 21 bis (Felixnummer)" A.R. Kamphuis- Pauwenlaan 106 te Den Haag.

Gevraagd: strips met dierenfiguren bv. Tekko Taks- Bruintje Beer-Jimmy Brown- Brommy en Tommy-Panda-Bim- Jopie Slim en Dikkie Bigmans Birre Beer-Holle Pinkel e.d. Ruiling wellicht mogelijk. Klaas van der Spoel-A.P. Fokkerstr. 20 A te Groningen.

Gevraagd: Tom Poes verhalen. o.a. uitgeknipt Telegraaf 1-336, deeltjes Blader Mee serie (Tom Poes op rijm), Radio (avro?) bode, Ons Vrije Nederland, Tom Poesweekblad en Bommelbode, buitenlandse tompoesen, enz. Aangeboden: TomPoes verhalen, oudste Berry en Terry, verder enige Paulus, Panda, Kappie, Hollewijn, en kapitein Rob (strijd om het uraniumkwik) Niet gevraagd: GELD Geld speelt geen rol als je begrijpt wat ik bedoel. H.R. Mondria Tevelingshof 8 Leiden tel.: (01710) 32112.

lambiek EN NOG IETS

Men heeft in de Dagbladen kunnen lezen dat Amsterdam sedert 8 november jl., een strip-antikwariaat rijk is. Het sousterrain van perceel Kerkstraat 104 heeft hiertoe een ingrijpende gedaanteverwisseling ondergaan en biedt nu een aanblik die voor namelijk wordt gekenmerkt door helderheid en kleurenrijkdom. Ook langs deze weg helpt Het Stripschap de eigenaar, de 26-jarige Kees Kousemaker, hopen dat strip-minnend Nederland zijn weg naar de Kerkstraat zal weten te vinden en dat Lambiek een lang leven beschoren mag zijn.

Wij zouden hieraan een enkele kanttekening willen toevoegen. Ten tijde van de opening kon men de winkelvoorraad van Lambiek ruwweg in twee categoriën verdelen (de posters buiten beschouwing gelaten) koerante uitgaven, in prijs variërend tussen gulden en riks, enerzijda en de eigen stripverzameling van Kousemaker anderzijds. Wat brengt nu een strippomaan ertoe, zijn bezit van de hand te doen?
Juist, U raadde het al: de verkoopwaarde. Oude - al dan niet gebundelde - stripverhalen zijn in de loop der jaren schaars geworden. Van de weeromstuit is de vraag gestegen. Het ligt voor de hand (economisch) dat ze meer waard zijn geworden. Toch zijn wij geschrokken van bedragen die bij Lambiek neergeteld moeten worden om een begeerd werkje mee te kunnen nemen. Enige tientjes zijn geen uitzondering!

Als deze prijsstelling in ons land school zou maken, betekent dit dat de minder welgestelde stripverzamelaar wel in kan pakken - een ontwikkeling die het bestuur van Het Stripschap bepaald niet toe zou juichen. Nu lijkt het acceptabel dat iemand pas afscheid van zijn moeizaam bijeengegaarde boekjes wil doen, wanneer hij daar forse bedragen voor in rekening kan brengen. Het zou echter ook kunnen zijn dat de iniatiefnemer zich heeft gebaseerd op de kosten van zijn levensonderhoud en zich dientengevolge een zekere minimum-omzet ten doel moet stellen, te bereiken door een zo gering mogelijk aantal transakties. Mocht deze veronderstelling juist blijken dan vragen wij ons af, of de heer Kousemaker niet zou moeten overwegen, zijn basis enigszins te verbreden door bv. op te treden als promotor van strip-uitgaven, zowel voor entertainment als met een boodschap en als agent van strip-producenten, hier en over de grens. Maar evengoed proficiat!

Red.

Te koop en te ruil gevraagd, zowel uitgeknipt als in boekvorm: Koning Hollewijn, Panda, Tom Poes. Brieven met aanbiedingen of voorstellen aan: G.J. Hungerink-Rijnstraat 5a-Leiden.

Te ruil of te koop gevraagd: Fokkie Flink strips. K.van der Spoel-A.P.Fokkerstr. 20a-Groningen.

CORRECTIE

In ons vorige nummer stond het adres van REAL FREE PRESS abusievelijk afgedrukt als Ruysstraat - Amsterdam. Dit moet zijn: Runstraat - Amsterdam.

GUNNAR DE GEVREESDE

Als de deur van de kerker achter Eric is dichtgeworpen en zijn ogen wat aan het halfduister zijn gewend, is het eerste waar zijn blik op valt... een geraamte in een hoek van de muffe gevangenis.
Langzaam dringt de verschrikkelijke betekenis van deze vondst voor hemzelf tot hem door. Wanneer het Gnuba's bedoeling is, hem hetzelfde lot te laten delen, zou hij er beter aan gedaan hebben, zich bekend te maken.
Door deze lugubere vondst heeft het geval een geheel ander aanzien gekregen. Vergeleken bij heer Gnuba, die iemand gewetenloos in een donkere kerker laat omkomen, zijn de roverspraktijken van de zonderlinge Gunnar slechts kinderspel. De dag verstrijkt en bij het vallen van de nacht heeft nog steeds niemand hem van voedsel of drinken voorzien. Eens te meer is het te hopen, dat Halfra zijn gefluisterd bevel, kort voor men hem wegleidde, gehoord en begrepen heeft. De Noorman probeert contact te krijgen met Gunnar door op de muur te kloppen; de wanden zijn te dik, het wordt niet gehoord...

Inmiddels heeft Halfra de hele dag zitten denken aan een manier om zijn koning te bevrijden. Deze voor hem ongewone bezigheid heeft hem doen inzien, dat er maar één mogelijkheid bestaat.
Zodra Gnuba slaapt - de sleutel van de kerker te pakken zien te krijgen. En aldus sluipt Heer Halfra in het holst van de nacht behoedzaam het slaapvertrek van de burchtheer binnen. Nasmeulende takken in de open schouw verspreiden een weifelend licht. Tastend in de duisternis zoekt de edelman zijn weg door het vertrek. Te laat ontdekt hij dat er zich een zwaar smeedijzeren kandelaar op zijn weg bevindt en de trouwe kerel stoot op een gevoelige wijze zijn teen. Hij probeert het gevaarte nog in zijn val te stuiten, doch hij verliest het gewicht en komt, met de kandelaar, dreunend op de grond terecht. Het heeft nu geen nut meer, stilte in acht te nemen. Halfra heeft op dit ogenblik trouwens maar één overheersende zorg: zijn teen. Het dringt amper tot hem door, als een slaperige stem uit de bedstee komt: "Wat is daar? Wat gebeurt er?" Heer Gnuba zit rechtop en zeer argwanend in bed. "Ik stootte mijn teen," mompelt Halfra, "t-tegen die vermaledijde kandelaar en toen viel ik..." Wellicht is deze verklaring genoeg voor het onstane lawaai, maar - en dit is de arme Halfra pijnlijk duidelijk - zijn aanwezigheid in het slaapvertrek van de burchtheer is daarmee nog lang niet verklaard.....

Heer Gnuba is haastig uit zijn bed gekomen, heeft het vuur opgerakeld en steekt met een brandende tak de kaarsen in de inmiddels door Halfra overeindgezette kandelaar aan. "En nu wil ik weten, wat dit nachtelijke bezoek te betekenen heeft," zegt hij dreigend. De anders zo praatgrage edelman grijnst hulpeloos. "Ja, ziet ge... het zit zo," stamelt hij, zwetend van inspanning. "Nu?" dringt Gnuba aan. "Ik wacht!" "Nu, kijk eens," prevelt de in het nauw gedreven edelman, met een slap handgebaar, "de koning... ahum... ik meen de gevangene..." Met een sluwe flikkering in zijn ogen buigt Gnuba zich voorover. "De koning? Meent ge dat één der gevangenen de koning is?" "Ach, ge vergist U."
"Ik, mij vergissen?" snuift de ijdele Halfra, terwijl hij zich fier opricht. "Ha, niemand kent zijn koning beter dan ik, ahum, dat is te zeggen..." Hij zwijgt bedremmeld en wordt vuurrood, als hij beseft dat hij zijn mond voorbij heeft gepraat. "Wel, wel," mompelt heer Gnuba minzaam, terwijl zijn hand een fraai gouden beeldje, een ruiter te paard voorstellende, streelt. "Dit had ge mij terstond moeten mededelen, terstond!" "Doch snel, het is nog niet te laat om dit verschrikkelijke vergrijp te herstellen. In dat kastje zult gij de sleutel tot de kerker vinden... Doch bezweer mij, hooggeboren gast, dat ge mijn voorspraak zult zijn bij de koning..." "Ah, natuurlijk, natuurlijk..." knikt Halfra joviaal, terwijl hij zich voorover buigt naar het kastje. "Van een man als ik, is het een..." Verder komt hij niet, want Gnuba heeft het beeldje met kracht op Halfra's hoofd laten neerkomen en zonder een kik te geven zakt deze in elkaar.

De Noorman veert overeind, als hij een zwak gerucht hoort in de gang buiten zijn kerker. Hij heeft gewacht en gewacht en begon reeds te twijfelen aan Halfra's komst. Doch de naderende voetstappen kunnen niets anders dan die van de trouwe edelman zijn. Hij sluipt behoedzaam naar de deur en staat aarzelend stil, als hij het vreemde schurende geluid hoort, dat zich met de voetstappen vermengd.
Het lijkt er veel op dat iemand daar een zwaar lichaam aan het verslepen is...
De Noorman drukt zich tegen de muur, wanneer de deur behoedzaam geopend wordt. Een voet verschijnt op de bovenste trede; achter de deur hoort Eric de zware ademhaling van de onbekende. Dan spannen zich ERic's spieren en als hij ziet, dat de man zich omwendt, springt hij toe...

(wordt vervolgd)

In Memoriam Prof. Mr. L.G.A. Schlichting

In augustus j.l. overleed Prof. Mr. L.G.A. Schlichting, hoogleraar in de wetenschap der politiek en publicistiek te Nijmegen. Velen van onze leden zullen zich de tafelrede herinneren die prof. Schlichting heeft uitgesproken tijdens STRIP '68, waarbij hij verband trachtte te leggen tussen strip en wetenschap en daarbij het fenomeen "strip" uit de hoek der infantiliteit haalde. Zijn stimulerende belangstelling voor het toen nog jonge Stripschap zullen wij niet vergeten.

Het Bestuur

NAGESCHRIJF: In Toonders Striptologie kunnen we geen gegevens over Matto Tonga vinden. Hopelijk gaat Van der Hams bibliografie (wanneer ziet dat ding nou eens het licht; we zitten er om te springen) dit mankement verhelpen of maakt een andere stripschriftlezer U wat wijzer.

Aangeboden: Panda's, Kappie's, Bommel's, Lucky Luke's, Kuifje, Nick Knatterton (Duitse strip)
Gevraagd: Bommelverhalen in boekvorm of uitgeknipt. Desnoods is deze aanbieding te koop.
M.R. Marcuse-Hobbemastraat 19 te Zaandam-62252.

IRIS ironisch?

Bijna elke oplettende Stripschriftlezer en lezeres zal nu wel weten dat er een nieuwe ster aan het strip-firmament in Nederland is verschenen, de "roman voor kijkers" van Hartog van Banda en The Tjong Khing. En dat is het dan ook wel geworden, dacht ik. Een compliment voor beide heren. Ik heb het verhaal nu vier keer gelees-keken (of gekekenlezen) als U begrijpt, wat ik bedoel, en er blijkt iedere keer toch weer iets meer of iets anders te staan. De inhoud is uiterst moeilijk weer te geven. Enkele hoofdpunten zijn wel vermeldenswaard. Iris, een revue-meisje, levend in de (of liever een) pruikentijd (voor vrouwen), waarin bijna niemand meer iets te doen heeft, wordt tot ster en idocl gemaakt door droomkoning M.G. (hebben deze letters een diepere betekenis???? Wij weten het vooralsnog niet), en aldus langzaam maar zeker van haar persoonlijkheid beroofd. Haar vriend Mark én enkele concurrenten van M.G. willen dit proces uit resp. emotionele en zakelijke motieven stoppen en Mark lijkt er in te slagen; evenwel op de laatste bladzijde rijst weer s+erke twijvel hieromtrent. Iris en Mark zijn gelukkig en bij elkaar, maar heeft M.G. toch nog gewonnen? En ditmaal goed gewonnen, omdat zijn "slchtoffers" er onkundig van zijn! Het geheel speelt zich af in een vreemde science-fiction-achtige decor-wereld, waarvan de sex een zeer vanzelfsprekend, maar niet geprononceerd bestanddeel is. Het is een balloonstrip, maar de tekst speelt toch nog een andere dan een begeleidende en vertellende rol. Het lezen van de letters is a.h.w. de impuls tot het "lezen" van de beelden. Het verhaal moet dus inderdaad kijkend gelezen worden. Het tekenwerk is m.i. meestal voortreffelijk, vooral wanneer decor en perspectief wijd en groots zijn. Dat is ook wel voor de hand liggend, omdat de ietwat barokke stijl van Khing voortdurend "groots en meeslepend" wil zijn. Je krijgt vaak het gevoel, dat hij maar node binnen de vier lijnen van het plaatje is gebleven. Daarom is hij op zijn best, wanneer hij zich kan uitleven op grote vlakken. De kleuren zijn soms wat minder geslaagd, hoewel nergens echt misplaatst. Er zijn al diverse malen vergelijkingen gemaakt tussen Iris en Barbarella en Jodelle; zelf moest ik af en toe onwillekeurig denken aan de tekentechniek van Roy Lichtenstein, vooral bij het weergeven van emotioneel of explosief geladen situaties. Al met al hebben we er weer een unieke vaderlandse cultuur-kritiek, science-fiction-persiflage, sexparodie of hoe men het ook verder noemt bij.

H. van den Ham

Fred A. Julsing, Klinsklansklandere van de ene bil op de andere,uitg. NVSH

Een soort Pandabeertje (?), genaamd Amos, raakt verzeild in een soort Science Fiction land waar monsterachtige wezens(??), die kennelijk (dus geen reden voor vraagtekens hier) gepreoccupeerd zijn met sex, huishouden. Het is een grijze wereld vol vage onbestemde vormen, die weinig menselijks en/of sympathieks hebben. Bombastische, circusachtige slokken van letters zweven door de ruimte, spellen woorden maar zijn moeilijk leesbaar. Het geheel noodt nauwelijks tot lezen. De NVSH, een idealistische vereniging heb ik me laten vertellen, heeft de uitgave van dit stripboek gesteund. Van haar zullen ook wel de teksten in grote letters die aan de hoofdstukken voorafgaan afkomstig zijn - men kan er iets van een boodschap in lezen, maar die boodschap is bekend. Gezeur over hersenverweking als gevolg van masturbatie bv. stamt uit de vorige eeuw en is allang een overwonnen standpunt, nauwelijks een punt om je nu nog tegen af te zetten, dachten wij. We leven in de decade dat alles kan: zie film, cabaret, moderen toneel, hoor beatsongs als die over de Misnight-masturbator; in deze tijd zou een (voorlichtend) sexstripboek op z'n plaats kunnen zijn, oké. Maar dit Klinsklansklandere, van de ene bil op de andere (gedurfde titel nietwaar?) is nauwelijks voorlichtend, nauwelijks een strip (te weinig

ORDE VLIJT TUCHT VER
SNAP
SNAP
SNAP
...ZOALS DE VREUGDEN VAN HET HANDHAVEN DER ORDE, HET BELEVEN VAN TUCHT, HET TONEN VAN VLIJT EN IJVER EN HET WAARDEREN VAN DE SCHOONHEDEN DES VELDS...

aktie), nauwelijks een boek. Sex in het beeld is zorgvuldig vermeden, de wezens die er zo druk mee bezig zijn, zijn zo monsterachtig/onmenselijk dat iedere identificatie uitgesloten mag heten, en het taalgebruik met z'n "echter" en "hoe het zij" werkt al evenzeer vervreemdend. Geen reclame voor sex, eerder anti-reclame. Het is al met al dus niet duidelijk wat de NVSH bewogen heeft deze uitgave te steunen, wat ze ermee voor heeft en welk publiek ze ermee denkt te bereiken. Haar eigen leden? Die zijn al omgeturnd, mogen we aannemen. Andersdenkenden? Die zullen n.a.v. dit dure, grijze, verwarde, vermoeiende, praatzieke, drukke, moeilijk leesbare (zet toch niet alle letters in kapitalen heren striptekenaars) on-boek niet anders gaan denken. Klinsklans etc. (van Fred A. Julsing en Hans Baaij) zou voor de NVSH wel eens als een boemerang kunnen werken. En "gewone" lezers zullen hun seksuele voorlichting liever blijven halen uit stripboeken als Barbarella, Jodelle, Prawda, Phoebe Zeitgeist. Of uit bladen als Hitweek (zie rubriek Dag Dokter, zie de strips van Theo v.d. Boogaard).

Het wappert, oh wat wappert het.....

Bij studio Wapper te Utrecht gaan een aantal nieuwe strips verschijnen. Wij kunnen nog niet veel meer doen dan attenderen, maar dat gebeurt dan ook bij deze. Er zijn vier strips, teweten: "De viege nazels", "Zonder pardon" (een zeeroversvrouwengeschiedenis),

"Bambur", de olijke middeleeuwer, en Bertus Knijp en Pieter", de avonturen van een bijzonder hippe en een bijzonder square persjongen. Van laatstgenoemde strip is reeds een boekje uit. Verantwoordelijke figuren voor al deze komende genoegens: Arne Zuidhoek en Wim van de Sanden.
H.v.d. H.

Wellicht treffen we ook binnenkort in een of andere krant Lars Moron aan, de held uit de nieuwe strip van Jaap van der Pol en Hans Wendel. Tot nu toe alleen te lezen op een tentoonstelling in "De Berenkuil"te Bussum. Een klassieke tekst-strip, waarvan het eerste avontuur "Bitter water" is geheten.

H.v.d.H.

Gevraagd: Prins Valiant Vivo nrs. 1-45 en uit de Revue en Sjors Animation: Teken en poppenfilms lectuur en afbeeldingen; Felix de Katfilms; Boek; The Art of Walt Disney van Field; =Afbeelding van Colonel Heezaliar uit Bray's tekenfilms. A.R. Kamphuis-Pauwenlaan 106 te Den Haag tel. 393706.

---

gevraagd: Giff-Wiff nr. 21 bis (Felixnummer)
A.R. Kamphuis- Pauwenlaan 106-Den Haag
070- 393706

Gevraagd: (in het bijzonder) Tom Poes uitgeknipt: Telegraaf 1-168 NRC/Volkskrant 1-3754 Revue jaren 1957-1963 Wereldkroniek jaren 1951-1954 Tom Poes boekjes: Tovertuin en Blauwe Aarde Koning Hollewijn: Telegraaf 1018-1175 en 1230-2152 en 2749 - 2762 Panda uitgeknipt: Te bieden: Tom Poes, Panda, Kappie, Geld en Bruintje Beer. G.J. Hungerink Rijnstraat 5 A te Leiden.

Vanwege een overbezet studieprogramma heeft de heer J.C. Aarts zijn functie van redactie-secretaris moeten neerleggen. Hij heeft ons verzekerd nog wel af en toe een bijdrage te willen blijven leveren aan Stripschrift- .
Bij deze stellen wij er prijs op Kees zeer hartelijk te danken voor het vele dat hij voor Stripschrift heeft gedaan. Met name heeft hij Stripschrift zijn naam gegeven. De hele start en opbouw was trouwens voornamelijk zijn werk, de eerste nummers eigenhan dig te typen. Nog maals Kees: Onze hartelijke dank!
Het Bestuur.

In september j.l. verscheen bij uitgeverij "De Bezige Bij" als voortzetting in een reeks Tom Poes pockets, die begon met "Als je begrijpt wat ik bedoel", een nieuwe uitgave getiteld "Geld speelt geen rol". die inmiddels reeds een tweede druk heeft beleefd. Hoe verheugd wij ook zijn met dit vcortgezet initiatief van "De BEzige Bij" om T.P./O.B.B. voor grotere groepen van de bevolking toegankelijk te maken, toch moeten ons enkele bedenkingen van het hart. Voor wat de tekst betreft betreuren wij het dat deze wijzigingen heeft ondergaan, waar immers een van de charmes van de heruitgave juist de "gedateerdheid" van de tekst is! (Zo werd om maar iets te noemen in De Windhandel "ouwe reus ", dat de heer P.Beurskraker heer Ollie toevoegt, weggelaten en "ouwe jongen" verandert in "suffie"! Wijziging van het origineel doet dus afbreuk aan de aantrekkelijkheid van de herdruk! Dat bovendien het kolommenkarakter verloren is gegaan is o.i. evenmin toe te juichen.f De tekeningen daarenboven zijn wel duidelijk , doch te sterk verkleind, en dusdanig afgesneden dat zij bepaald verminkt zijn. Ook het weglaten van de oorspronkelijke nummering is onnodig, en zal door de verzamelaar zeker als een gemis worden gevoeld. Niettemin menen wij de gevoelens van velen te vertolken wanneer wij onze waardering uitspreken voor een dergelijk initiatief. Het zou dan ook bijzonder jammer zijn als het zou blijven bij deze twee bundels.
R.R.

Met grote voldoening kunner wij U meedelen dat wij beslag hebben kunnen leggen op een oud Tom Poes verhaal, dat zo'n 15 jaar geleden in Wereldkroniek is verschenen, getiteld: "Tom Poes en het monster van de holle weg". Begint vermoedelijk in het eerste nummer van jaargang 2.

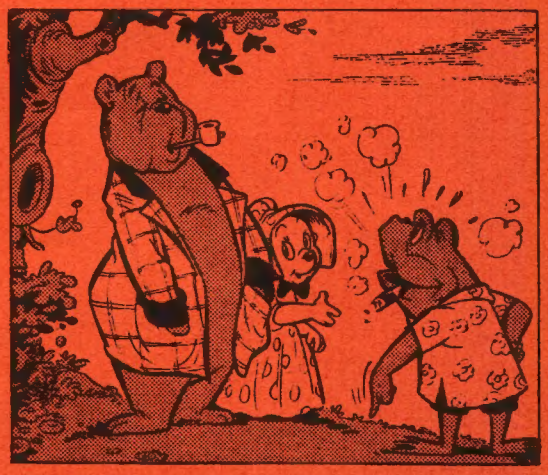

BENT U AL LID VAN HET STRIPSCHAP

Gevraagd: verhalen van Eric de Noorman
Ir. P. van Zijl Vinkenslag 12 te Valkenswaard NB

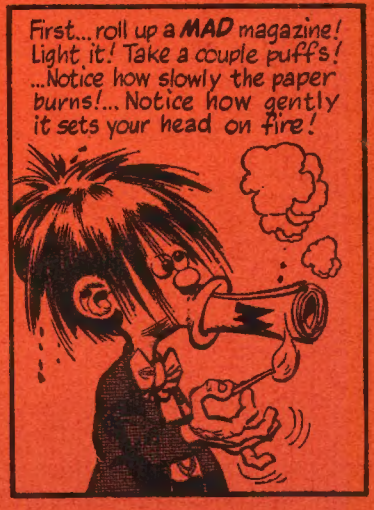
First... roll up a MAD magazine! Light it! Take a couple puffs! ...Notice how slowly the paper burns!... Notice how gently it sets your head on fire!

MAAR TOM POES LÉÉST LIEVER*

* VAN BANDA/KHING IRIS ƒ16,50

* PEELLAERT PRAVDA ƒ16,50

* TOONDER/GELD SPEELT GEEN ROL ƒ8,50

* TOONDER/ALS JE BEGRIJPT WAT IK BEDOEL ƒ7,50

DE BEZIGE BIJ